

J.nr. 21/14681
Den 07. oktober 2021

Bilag 2 – Den nationale arbejdsgruppe for interessenters tilbagemeldinger

---

Den Danske Dyrlægeforening

Kære Naturstyrelsen,

Den Danske Dyrlægeforening vil gerne takke for muligheden for at kommentere på mulige placeringer af Naturnationalparker.

Vi ønsker ikke at prioritere placeringerne, men vi vil gerne appellere til, at der ved udvælgelsen tænkes på, at de udsatte dyrs sundhed og velfærd kan prioriteres. Indhegning af dyr er ikke naturligt, og en udsætning vil derfor medføre et ejeransvar, som er særligt stort, når der arbejdes med helårsgræsning.

Derfor bør der ved udvælgelsen af de næste Naturnationalparker vægtes:

- At arealernes beskaffenhed gør, at dyrene til enhver tid kan søge ly for vind og vejr og til enhver tid have adgang til foder og vand af fornuftig kvalitet.
- At arealerne er så store, at der kan udsættes flere forskellige dyrearter, hvorved risikoen for specifikke parasitære udfordringer mindskes.
- At hvis der udvælges områder fra bruttolisten, som ikke er egnet til helårsafgræsning, sikres, at præmissen så er, at dyrene aktivt fjernes fra arealet i vinterperioden.

God dyrevelfærd og sundhed kan sikres ved:

- At der indføres en protokol til vurdering af de udsatte dyrs sundhed og velfærd.
- At der er skærpet tilsyn med dyrene i perioden fra november til april og i de perioder, hvor dyrene reproducerer sig.
- At der kan tages aktiv hånd om de indavlsproblemer, som vil opstå som følge af hegning f.eks. ved bestandsregulering og aktiv tilførsel af ny genetik.
- At der er en handleplan med mulighed for aktiv tildeling af f.eks. mineraler og tilskudsfoder.
- At der sikres at der er mulighed for at kunne håndtere anmeldeligt syge sygdomme og zoonoser.

På vegne af og venlig hilsen

Helle Slot

Formand for Faggruppe Kvæg og andre produktionsdyr
Den Danske Dyrlægeforening
Kvægfagdyrlæge, cand. med. vet.
M: +45 2025 4027

Den Danske Dyrlægeforening | www.ddd.dk | +45 3871 0888
Gl. Kongevej 60, 9. Sal | DK-1850 Frederiksberg

Friluftsrådet

Naturstyrelsen
Førstballevej 2
7183 Randbøl

Sendt til nst@nst.dk

Den 28. september 2021

Friluftsrådets bemærkninger til potentielle områder for naturnationalparker

Friluftsrådet bakker op om etablering af yderligere naturnationalparker, hvor der tages hensyn til både naturbeskyttelse og friluftsliv. For Friluftsrådet er det afgørende vigtigt, at offentlighedens adgang til områderne sikres og opretholdes, og at der skabes gode rammer for et fortsat alsidigt friluftsliv.

Friluftsrådet forholder sig ikke på nuværende tidspunkt til de 23 konkrete forslag til potentielle områder for nye naturnationalparker. Friluftsrådet vil i stedet pege på en række hensyn, der bør tages i den videre proces frem mod udpegningen af de kommende op til 10 naturnationalparker.

Lokal opbakning er afgørende for, at etableringen af yderligere op til ti naturnationalparker bliver en succes. Medindflydelse til de organiserede og uorganiserede friluftsk aktive både ved valg af placering, indretning og efterfølgende drift bliver afgørende for positivt lokalt engagement. Processerne til afklaring af placering af de sidste 10 naturnationalparker bør inkludere en robust borgeinddragelse. Dette for at få klarlagt, hvorledes naturnationalparkerne vil påvirke det lokale friluftsliv, finde fælles løsninger, hvor det bestående udfordres og bidrage til fælles ejerskab mellem Naturstyrelsens lokale enheder, kommunerne og berørte borger. Det bør afklares, hvorvidt de enkelte konkrete forslag nyder bred tilslutning i lokalsamfundet, og det bør indgå som parameter i valg af placering. Friluftsrådet bakker derfor op om, at der inden politisk beslutning om placeringen af de nye naturnationalparker afholdes lokale arrangementer i hvert enkelt af de potentielle områder ligesom der bør indledes dialog med de berørte kommuner og friluftsk organisationer. For forslag til naturnationalparker, der af bruttolisten er markeret som områder med høj rekreativ udnyttelse, bør der lægges særlig vægt på borgeinddragelsen ligesom den endelige kvalificering ved valg bør tage et udstrakt hensyn til friluftslivets interesser.

Naturnationalparkerne bør som udgangspunkt danne ramme om flere naturoplevelser og et styrket og varieret friluftsliv til gavn for befolkningens naturforståelse, livskvalitet og sundhed. Det forudsætter en stærk formidlingsindsats om den naturmæssige baggrund for etablering af naturnationalparkerne og den forventede udvikling af naturen i områderne. Dertil kommer formidling af mulighederne for spændende friluftsliv og naturoplevelser, erfaringer med friluftsliv blandt græssende dyr og hensigtsmæssig og hensynsfuld adfærd i naturnationalparkerne. Derudover er der behov for at investere i gode friluftsfaciliteter i naturnationalparkerne samtidig med at der også kan være behov for yderligere investeringer i kompenserende tiltag for friluftsliv uden for naturnationalparkerne.

Friluftsrådet opfordrer til, at de kommende naturnationalparker samlet repræsenterer forskellige løsninger med og uden udsætning af dyr og anvendelse af hegn, anvendelse af forskellige hegnsløsninger, hvor der opsættes hegn, og en variation i sammensætningen af græssende dyr. Derudover bør de kommende naturnationalparker også kunne omfatte andre statslige arealer end Naturstyrelsens arealer, f.eks. Forsvarsministeriets arealer, kommunale arealer samt private arealer, hvor det

D21-136041

Scandiagade 13 · DK-2450 København SV
Tel +45 33 79 00 79
fr@friluftsradet.dk · www.friluftsradet.dk

eksisterende friluftsliv typisk er mere begrænset end på de statslige arealer. Det udvider samlet set mulighederne for at finde arealer, hvor natur og friluftsmæssige interesser bedst forenes, herunder arealer, hvor en ændret naturforvaltning kan bidrage til øget friluftsliv i områderne.

Muligheden for inddragelse af flere statslige arealer, kommunale og private arealer bør indgå i beslutningsgrundlaget for valg af nye naturnationalparker, blandt andet ved, at det afspejles i bruttolisten over potentielle områder for nye naturnationalparker og indgår i kriterier for valg af placering af de kommende naturnationalparker.

Der bør samtidig tilstræbes en geografisk fordeling af naturnationalparker på tværs af landet. Det vil give danskere i alle egne af landet bedst mulighed for at opleve naturnationalparkerne og samtidig bidrage til, at eventuelle begrænsninger for friluftslivet som følge af nye naturnationalparker ikke koncentrerer sig i bestemte områder af landet.

Friluftsrådet opfordrer endvidere til, at det overvejes at etablere nogle af de nye naturnationalparker som marine naturnationalparker på havet.

Friluftsrådet lægger desuden vægt på, at der sikres kompenserende tiltag i geografisk nærhed til naturnationalparkerne i de tilfælde, hvor etablering af naturnationalparker begrænser friluftsskaktiviteter, så de berørte friluftsskaktiviteter kan fortsætte uden for naturnationalparken. Også dette er et vigtigt element i at opnå lokal opbakning til naturnationalparkerne.

Endelig lægger Friluftsrådet vægt på, at der løbende indsamles erfaringer om effekterne af de nye naturforvaltningstiltag på både biodiversitet og friluftsliv, så de kan bruges i den videre planlægning og løbende tilpasninger af forvaltningen. Friluftsrådet anbefaler, at der laves en baseline af friluftslivet i berørte områder, der kan danne grundlag for en løbende evaluering af udviklingen i friluftslivet i naturnationalparkerne og tilgrænsende områder. Det vil ikke kun være til gavn i forvaltningen af den enkelte naturnationalpark men vil også kunne bidrage til læring fra de første naturnationalparker, som kan indgå i planlægningen af forvaltningen i de efterfølgende naturnationalparker.

Friluftsrådet anbefaler fortsat, at der laves en samlet national plan for de op til ti nye naturnationalparkeres placering. Her skal der i berørte lokalområder tages højde for den samlede effekt på biodiversitet og friluftsliv af etableringen af naturnationalparker og andre naturgenopretningstiltag, hvor der opsættes hegn og udsættes dyr, f.eks. i områder med urørt skov. En sådan national plan bør udarbejdes under inddragelse af relevante interesseorganisationer, herunder det organiserede friluftsliv af hensyn til at bevare muligheder for foreningsaktiviteter, der kræver tilladelser og derved sikre foreningslivet i hverdagen.

I øvrigt henvises til Friluftsrådets indsendte bemærkninger 8. juli 2021 til placeringen af nye naturnationalparker og til principperne for natur og friluftsliv i naturnationalparker aftalt mellem miljøministeren, Friluftsrådet og Danmarks Naturfredningsforening den 3. maj 2021.

Med venlig hilsen

Flemming Torp
bestyrelsesmedlem

Dansk Ornitologisk Forening

Til Naturstyrelsen

Bemærkninger til bruttoliste med de 23 forslag til placeringer af op til ti naturnationalparker og tilhørende vurderinger

Dansk Ornitologisk Forening lægger i udvælgelsen vægt på at:

- områderne skal være så store som muligt **og mindst 1000 ha, som er forskernes anbefaling**
- der skal være muligheder for udvidelse af naturnationalparken på sigt
- at der i forvejen er en lille rekreativ udnyttelse for at undgå konflikter – vel vidende at dette ikke kan opfyldes for alle
- der er høj biodiversitet som muligt at bygge på, eller mulighed for udvikling af biodiversitet på sigt i et ellers monokulturelt område
- området i forvejen er Natura 2000, Fuglebeskyttelsesområde eller Habitatområde

Det betyder, at en række af de af Naturstyrelsen prioriterede områder med grønt i bruttolisten i vores øjne ikke er egnede på grund af den lille størrelse.

Derimod forstår vi ikke baggrunden for at store områder som fx Klosterheden er fravalgt (markeret med gult). Klosterheden giver rig mulighed for positiv udvikling for både fugle og pattedyr m. fiskeørn, bæver og ulv.

Det vil være spændende at se, hvad et område med lavere biodiversitetsscore kan udvikle sig til, hvis det får lov på egne præmisser med et bredt udvalg af browsere og græssere, stormfald mm.

Mange gode hilsner
Luise

*****

***Luise
Ekberg***

***Ved Egedam 9 st. 57
DK-3400 Hillerød
Denmark
Tele. +45-20287273***

Danmarks Jægerforbund

Vedr.: Kommentering af udsendt materiale om de nye Naturnationalparker

Danmarks Jægerforbund støtter etableringen af naturnationalparker af hensyn til behovet for at styrke naturen og biodiversiteten i Danmark. Derfor har vi med interesse set nærmere på det den 15. september 2021 udsendte materiale, vedrørende næste skridt i processen.

Vi har følgende generelle bemærkninger til udspillet, og derudover har vi i bilag 1 listet de lokaliteter, vi kan bakke op om som potentielle nye naturnationalparker.

Jagt

Specifikt i forhold til jagtlige aktiviteter, er det fortsat jægerforbundets holdning, at de ikke må stride mod naturnationalparkernes biodiversitetsmæssige formål. Samtidig mener vi, at jagten/reguleringen bør varetages af lokale jagtforeninger i samarbejde med Naturstyrelsens lokale enheder.

Vi er således imod den restriktive tilgang til jagt i naturnationalparken, som fremgår af lovgivningen, hvor vi f.eks. mener, at der sagtens kunne afvikles rekreative jagtaktiviteter, uden at dette strider mod de biodiversitetsmæssige formål.

Vi har med tilfredshed bemærket, at der i bemærkningerne til loven er indføjet, at "den statslige lodsejer (f.eks. Naturstyrelsen) ikke vil være afskåret fra at indgå konkrete aftaler med jægere om at deltage i udførelsen af jagt og regulering i naturnationalparkerne, der sker som et led i forvaltningen af områderne". Vi ser således frem til en konstruktiv dialog med NST om dette.

Hegn

Vi anerkender, at hegning af naturområder kan være et redskab til at styrke biodiversiteten gennem afgræsning. Jægerforbundet bakker om etablering af helårsgræsning i de udpegede områder, under forudsætning af, at det sker med dyr der kan holdes inde med almindelige kreaturhegn (lave hegn med glatte tråde) hvilket muliggør vildtets frie bevægelighed i områderne.

Vi er, som hidtil, imod etableringen af det høje hegn i forbindelse med Naturnationalparkernes indretning.

Friluftsliv

Naturnationalparkerne er et nationalt projekt, hvor arealet og midlerne kommer fra staten og på den måde os alle sammen. Derfor mener Danmarks Jægerforbund overordnet, at i det omfang det ikke skader naturnationalparkerens formål med at øge biodiversiteten, så bør der i videst muligt omfang tages hensyn til de rekreative aktiviteter.

Der lægges op til at særligt forstyrrende aktiviteter vil blive flyttet uden for naturnationalparken med risiko for en stigende naturbelastning her, hvilket giver os anledning til bekymring på vildtets vegne og mener derfor, at konsekvenserne heraf bør afdækkes nærmere.

Det kan i den sammenhæng også undersøges nærmere, hvordan friluftaktiviteter af forskellig karakter kan placeres så det kan få hegnsvirkende effekt i parkerne.

Inddragelse

Jægerforbundet har fortsat fokus på vigtigheden af at sikre den lokale inddragelse og indflydelse i forhold til etablering af naturnationalparker. Dette gælder både udvælgelsesprocessen, etableringsfasen og driften af parkerne.

Det er vores overbevisning at den lokale forankring af parkerne, er det afgørende for parkernes fremadrettede succes.

De 23 forslag mv.

I bilag 1 fremgår de områder jægerforbundet kan støtte til videre udvælgelse i processen.

Andet

- Derudover kan vi konstatere, at hensynet til særligt engfuglene tilsidesættes i forhold til udpegning af områder, med henvisning til at disse områder kræver målrettet forvaltning samt at helårsgræsning er vanskeligt grundet periodiske oversvømmelser. Jægerforbundet så gerne at disse naturtyper også blev prioriteret i indsatsen for at skabe mere biodiversitet. Vi antager at der er afsat midler til at varetage den målrettede forvaltning af engfugleområderne som NST har påpeget i materialet er nødvendig for områderne.
- *Med tanke på at det danske, lysåbne landskab blev dannet fra yngre stenalder for ca. 6000 år siden vil vi henlede opmærksomheden på at det også er den kulturhistorisk betingede biodiversitet, vi skal tage vare på og udbygge. Det vil være kontraproduktivt at lade, som om kulturhistorien ikke har spillet nogen rolle i udviklingen af biodiversiteten, og at kun rent naturlige processer er vigtige.*

Spørgsmål vedrørende de indsendte bemærkninger eller ved behov for uddybende kommentarer, bedes rettet til Sabina Rohde, Projektleder/Biolog, Afdelingen for Rådgivning og Uddannelse. Telefon: 88 88 75 43. Mail: sro@jaegerne.dk

Venlig hilsen
Danmarks Jægerforbund

Kirsten Skovsby
Repræsentant i interessentgruppen

Direkte tlf. + 45 72 41 16 41
E-mail kis@jaegerne.dk

Bilag 1.

Danmark Jægerforbunds kan bakke op om disse mulige placeringer af kommende Naturnationalparker i det tilsendte materiale (i uvilkårlig rækkefølge):

- 1) Bidstrupskovene (SE).
- 2) Hellebæk Skov og Teglstrup Hegn (SE).
- 3) Horserød Skov, Gurre Vang og Sø (SE).
- 4) Hald Sø og Dollerup Bakker (SE):
- 5) Pamhule Skov og Hindemade (SE),
- 6) Mols Bjerge (SE).
- 7) Draved Skov og mose (HE).
- 8) Hanstholm Vildtreservat, Tved og Vilsbøl plantager (KP):
- 9) Sydlangeland (andre områder):
- 10) Skagens Odde/plantage (KP).
- 11) Stenderupskovene (SE):
- 12) Evt. Svanninge bakker, Sollerup skov (SE):
  - a. Området er med sine nuværende 100 ha ikke interessant at udpege. Vi kan således kun pege på området under forudsætning af at de tilstødende fondsarealer mv. ligger under udpegningen. Her er udfordringer med en stor hovedvej der skiller arealerne ad, hvilket vil opdele græsningsarealet i mindre områder.
- 13) Evt. Tisvilde Hegn mm (SE).
  - a. Området kan peges på, dog **KUN** under forudsætning af, at området ikke hegnes og at der i afgræsningen tages udgangspunkt i den naturlige bestand af hjorte i området. Området er karakteriseret ved næringsfattig jord og dermed egnet til afgræsning ved hjortevildtet, der findes i området allerede nu. Området scorer højt på alle parametre med undtagelse af fortidsminder.

Dansk Ride Forbund og Dansk Islandshesteforening

Rytternes bemærkninger til udkast til bruttoliste med de 23 forslag til placeringer af op til ti naturnationalparker og tilhørende vurderinger.

Helt overordnet vil vi igen gerne slå fast, at vi er tilhængere af at styrke biodiversiteten – vi går også ind for at etablere Naturnationalparker, hvor der kan laves særligt målrettede indsatser. Som idrætsorganisationer ønsker vi, at der specifikt kun hegnes, hvor det giver mening i forhold til at tilgodese biodiversiteten, og at hegnene ikke bare opstilles ukritisk som en ydre afgræsning af Naturnationalparker. Vi ønsker derfor også, at vi fremover kan se flere Naturnationalparker helt uden hegn, eller hvor det kun er mindre områder der hegnes.

Vi fastholder samtidigt, at det ikke er en myte, at friluftslivet generelt og vi som ryttere specifik, bliver kraftigt begrænset i vores udfoldelse, idet der er meget stor forskel på den lovmæssige adgang og den reelle adgang.

På mødet i Interessentarbejdsgruppen den 9. september 2021 udtrykte mange af deltagerne bekymring for den hastige proces hvormed naturnationalparkerne udpeges og etableres og at det hastværk kunne resultere i vanskeligheder med lokal inddragelse, ejerskab og forankring.

Den bekymring deler Dansk Ride Forbund og Dansk Islandshesteforening helt ubetinget og især frygter vi gentagelser omkring mangel på reel lokal inddragelse af og forankring i de lokale brugergrupper som vi har oplevet det i Gribskov og Fusingø.

Gentagelser som vi allerede nu også begynder at få tilbagemeldinger om fra de lokale projektgrupper i Tranum og Stråså hvor man i hovedtræk bl.a. har oplevet planer og hegninger som værende fastlagt på forhånd uden muligheder for lokal indflydelse på andet end f.eks. placering af låger o.a.

Som landsdækkende forbund og forening har vi medlemmer der benytter statens områder og skove i hele landet. Så enhver fremtidig indhegning hvor større sammenhængende offentlige arealer hegnes fra og hvor ridende hidtil frit har kunnet færdes uden at skulle forholde til græssende kvæg og/eller heste, vil derfor ubetinget betyde en væsentlig begrænsning i tilgængeligheden for vores medlemmer.

Det er også derfor vi entydigt har foreslået Naturstyrelsen, at der IKKE indhegnes i Stråspø og Tranum ligesom vi indstiller til, at hegningen omkring Bisonskoven på Almindingen ikke udvides i det omfang der er lagt op til.

Når det så gælder de 10 næste naturnationalparker og den bruttoliste på 23 forslag, som Naturstyrelsen har udpeget, har vi valgt at afstå fra at kommentere og prioritere de enkelte områder ud fra følgende:

- Det er vigtigt og helt naturligt for os, at bakke op om vores medlemmer uanset hvor i landet de bor, og set i lyset af den proces der hidtil har været omkring de nuværende Naturnationalparker, vil indhegninger af de næste i rækken ligeledes risikere at være til stor gene for vores medlemmer, medmindre der udelukkende anvendes hjortevildt og f.eks. elge i de nye områder. For langt størsteparten af vores medlemmer, er fritlevende heste og adgang til ridning i samme område helt uforeneligt.
- Indsættes der store græssere som kreaturer og heste vil der komme flere uheld, og vi anser det ganske enkelt for uacceptabelt, at give foreningslivet ansvaret for sikkerheden når deres medlemmer skal bevæge sig ind i disse indhegninger.

-
- Det er i naturen at mange får plads til at dyrke motion i form af cykel-, vandre-, løbe- og rideture. Forskning har vist, at naturoplevelser har stor betydning for vores sundhed og trivsel. Stier og offentlig adgang uden restriktioner er dermed et væsentligt grundlag for at kunne bruge landskabet til et aktivt friluftsliv. Planerne for de hidtil udpegede naturnationalparker ser desværre ikke ud til at understøtte den frie offentlige adgang uden reelle begrænsninger i tilgængeligheden og vi frygter det samme vil være tilfældet for flere af de 10 næste.
  - Vi mener at den lokale accept, et bredt engagement og en reel inddragelse af flest mulige lokale brugergrupper, vil være en væsentlig forudsætning for de bedste fremtidige betingelser for de lokale Naturnationalparker.

Vi vil derfor i stedet henstille til, at Miljøstyrelsen lader det være op til de lokale kræfter i brugergrupper, kommuner og øvrige interessenter i de 23 områder selv at udtrykke om de ønsker en naturnationalpark og i hvilket omfang de i så fald kan og vil engagere sig i arbejdet med at etablere de bedste vilkår for både naturen og friluftslivet i deres lokalområde.

Det må så herefter være op til Miljøministeriet at medtage de lokale forslag når de 10 næste skal udpeges endeligt.

Med venlig hilsen

Dansk Ride Forbund og Dansk Islandshesteforening

DANMARKS IDRÆTSFORBUNDS BEMÆRKNINGER TIL UDKAST TIL BRUTTOLISTE MED DE 23 FORSLAG TIL PLACERINGER AF OP TIL TI NATURNATIONALPARKER

Overordnet kommentar

DIF og specialforbundene har inden for den meget korte deadline kun kunnet forholde sig til overordnet viden fra forbund og udvalgte klubber. DIF tager derfor forbehold for lokale foreningers og udøveres reaktion og kan derfor ikke garantere, at der ikke vil komme lokal modstand de steder, vi ellers antager, at det vil gøre mindst ondt på foreningerne.

DIF skal samtidig anerkende, at der i bruttolisten er medtaget en kolonne, hvor man netop anfører graden af rekreativ udnyttelse. Grundet den sparsomme offentlige natur i Danmark vil det være naturligt, at der de fleste steder er en høj eller moderat rekreativ udnyttelse, hvilket selvfølgelig har gjort nærværende opgave udfordrende. Særligt foreninger er afhængige af offentlige arealer, fordi det er her, det er lettest – og oftest gratis – at få tilladelse til aktiviteterne.

Idet DIF ønsker at bidrage til målet om øget biodiversitet, har organisationen udarbejdet følgende lister:

Her vil det gøre mindst ondt på foreninger med rekreative aktiviteter:

- Ulvshale skov
- Kærgård klitplantage
- Kompedal plantage
- Læsø klitplantage
- Skallingen og Ho Plantage
- Sydlangeland
- Draved Skov og Kongens Mose
- Skagens Odde
- Mols Bjerge

Her vil det gøre så ondt på foreninger med rekreative aktiviteter, at vi forudser stor lokal modstand:

- Hellebæk Skov og Teglstrup Hegn

-
- Tisvilde Hegn og Melby Overdrev
  - Bidstrup Skovene
  - Pamhule Skov og Hindemåde, Haderslev Søderskov, Teglholt, Tørring Mølle og Sandkule
  - Svanninge Bakker, Gollerup Skov
  - Rold Skov-Komplekset
  - Nyminde og Blåbjerg Plantager
  - Kalø Skovene
  - Søhøjlandet

Områderne på sidstnævnte liste er enten bynære eller eneste offentlige område, der i forvejen ikke er udpeget. Som nævnt i tidligere afgivne kommentarer og høringsvar opfordrer DIF til at friholde bynære skove, fordi det er her lokalbefolkningen har deres daglige færdsel, og det er her foreningerne har flest aktiviteter for børn og unge. Jfr. at det i de foreliggende forvaltningsplaner er angivet, at rammerne for tilladelseskrævende aktiviteter kan ændre sig.

Endelig skal DIF gentage medlemmernes ønske om så få hegn som muligt. Det bør derfor overvejes at placere så mange som muligt af de nye nationalparker i områder, hvor der kan opnås positive effekter på biodiversiteten uden udsættning af dyr, der kræver opsætning af hegn om nationalparken.

Med venlig hilsen

Dorthe O. Andersen
Konsulent med ansvar for natur og miljø

M: +45 21603078
doa@dif.dk

Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforenings

KOMMENTARER TIL DE 23 FORSLAG TIL 10 NATURNATIONALPARKER

Generelt ser forarbejdet godt gennemarbejdet og fornuftigt ud, og de fleste af de udvalgte forslag er oplagte som naturnationalparker.

Landets ledende biodiversitetsforskere er enige om det allermeste, men ikke om alle detaljer. Én enighed står dog over alt andet, og den beror på, at pladsmangel er den største trussel imod natur og biodiversitet, hvorfor de udpegede naturnationalparker skal være så store som muligt.

Som minimumsareal nævnes gerne 1.000 hektar, hvilket derfor må være den nedre arealgrænse – ikke kun 500 hektar, som har været blandt kriterier til udvælgelsen af de 23 kandidater, og forslag under 500 hektar burde heller ikke optage pladser blandt de 23 forslag.

Dermed bør knap halvdelen af de 23 forslag falde på arealkrav i denne omgang – men kan naturligvis være relevante, når/hvis det bliver muligt at inkludere private eller kommunale naboarealer i forbindelse med kommende naturnationalparker efter de første 15.

Enkelte områder under 1.000 ha er meget tæt på dette minimumsareal og bør undtagelsesvist komme i betragtning. Det gælder ikke mindst Mols Bjerge (836 ha), fordi det grænser op til det 120 hektar store rewildingprojekt på Naturhistorisk Museums arealer plus mindre områder ejet af Den Danske Naturfond. Dermed er udvidelsespotentialer og et eventuelt kommende samarbejde med fonden og museet så oplagt, at Mols Bjerge allerede nu bør komme i betragtning. Det gælder også Hellebæk Skov og Teglstrup Hegn, der opgøres til 947 ha, fordi a) det er meget tæt på minimum, b) naturværdierne er særligt høje, og c) der er i forvejen et større helårsgræsningsprojekt i Hellebæk Kohave.

Ud fra arealpotentialer alene er det derfor disse 12 forslag, som bør overvejes (arealangivelserne stammer fra Naturstyrelsens opgørelser i notatet 'Bruttoliste over

forslag til placering af naturnationalparker', bortset fra Skallingen, der ikke er angivet, men som her er anslået).

Rækkefølgen er alfabetisk, ikke prioriteret:

Bidstrup Skovene (1023 ha)

Hanstholm Vildtreservat (5944 ha)

Hellebæk Skov og Teglstrup Hegn (947 ha)

Husby Plantage (1068)

Læsø Klitplantage (1887 ha)

Mols Bjerger (836 ha)

Nyminde og Blåbjerg Plantage (2940)

Nørlund Plantage & Harrild Hede (2979 ha)

Rold Skov-komplekset (2135 ha)

Skallingen, Ho og Langli (ca. 2200 ha)

Tisvilde Hegn og Melby Overdrev (2021 ha)

Vester Thorup m.m. (4647 ha)

Vi har kun forholdt os til de udvalgte 23 forslag, ikke de af de fravalgte, som også kunne være relevante. Det undrer dog, at Naturstyrelsen ikke har set på langt større arealmuligheder på Skagens Odde end de 510 hektar, der er foreslået, og vi vil foreslå, at arealet som minimum fordobles ved tilføjelse af tilgrænsende statsarealer, hvis det skal kunne komme i betragtning på linje med ovenstående 12.

Venlig hilsen

Rune Engelbreth Larsen, p.v.a. Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Cykle Union

Kære miljøminister Lea Wermelin og andre interessenter!

Danmarks Cykle Union (DCU) er begejstret for det fokus der er kommet på at styrke naturværdierne i Danmark.

Mange af de tiltag der nævnes i forbindelse med de kommende nationalparker (NNP) er fuldt forenelige med danskernes cykling i naturen, men desværre vil en række centrale redskaber og restriktioner beskrevet i de første NNP-forvaltningsplaner få alvorlige negative konsekvenser for cykelaktiviteter der i dag foregår på arealer der nu peges på til etablering af NNP.

Sammenfattende må DCU derfor som bredt forankret interesseorganisation for cykelsporten i Danmark melde klart ud at vi ikke kan bakke op om etablering af NNP i en række af naturområderne på brutto-listen, såfremt indhegningerne omfatter MTB-sporene i områderne. Det vil få alvorlige konsekvenser for cykelsporten, vores medlemsforeninger og de tusindvis af danske børn og voksne der cykler på de pågældende naturarealer i dag.

Cykling i naturen er over de seneste fire årtier blevet en folkesport med 500.000 udøvere og er i fortsat rivende udvikling med store positive sundhedseffekter til følge. Tal fra Idrættens analyseinstitut viser at der i dag er lige så mange voksne der cykler mountainbike (MTB) som der spiller fodbold.

Antallet af børn og unge der dyrker MTB stiger også støt og er 3-doblet alene de seneste 5 år. Tilbuddene der får børn og unge ud at være aktive i naturen omfatter både motionshold, talenttræning og eliteprogrammer under DCU og Team Danmark og en lang række succesfulde løbskoncepter rettet mod børn og unge.

Hjørnestenen i succesen med at få danskernes børn ud at være aktive i naturen, er det store arbejde der ydes af tusindvis af frivillige i de mange cykelforeninger og af sporbyggere landet over.

De første MTB-spor blev etableret for 20 år siden på Naturstyrelsens arealer og ca. halvdelen af de 1.400 km officielt graderede spor i Danmark er beliggende på Naturstyrelsens arealer. Disse mange kilometer spor er etableret af frivillige/sporgrupper i samarbejde med Naturstyrelsen, under hensyn til naturværdier, fortidsminder, og øvrige skovgæster. Sporene er altovervejende etableret i en kvalitet der gør sporene spændende og udfordrende for cyklende, men også for trail-løbere, vandrere og andre der ønsker at bevæge sig i kuperet terræn.

Naturstyrelsen betegner etablering af MTB-spor som den største succes båret af frivillige de har haft.

Danmark er som cykelnation meget lig Holland hvor en nylig undersøgelse viste at 93% af ryttere der cykler i naturen for motion, finder at kvaliteten af den natur de cykler i, er afgørende for oplevelsen og motivationen.

Det er således afgørende for vores medlemmer at færdes i en varieret og rig natur. DNA'et i MTB er at cykle i terræn der er foranderligt og udfordrende. Foranderligt fra dag til dag, både i forhold til årstider og den forskelligartede danske natur. Således er der stor opbakning til mange af de tiltag der kan styrke naturværdierne.

Desværre omfatter NNP-konceptet også en række redskaber der vil få alvorlige negative konsekvenser for de cykelaktiviteter der i dag foregår på en række af de arealer, der udgør brutto-gruppen for udpegning til NNP.

Baseret på forvaltningsplanerne for Fussingø og Grib Skov står det nu klart at NNP indhegnes, der sættes blandt andet okser ud, og områderne skal forvaltes på en måde der forhindrer cykling eller en række centrale cykelaktiviteter fuldt eller periodevist.

Overordnet ser DCU følgende negative konsekvenser:

1. Adgang til arealet vil være forbundet med risiko for angreb fra store græssere.
2. Adgang vil være "på eget ansvar" hvilket betyder at det formentlig kan blive ansvarspådragende for en træner eller anden ansvarlig ved ulykker betinget af angreb fra store græssere.
3. Overholdelse af sikkerhedsafstand vil blive tiltagende svært i skov hvor der er dårlig oversigt og hvor det f.eks. vil blive gradvist sværere at passere i sikkerhedsafstand rundt om okser, elge mv. på stierne når skoven bliver mere våd i bunden og med mere efterladt dødt ved.
4. Børn vil ikke fremover kunne færdes alene – f.eks. ved træning på kendte rundstrækninger
5. Adgang til NNP kan helt forbydes i længere perioder af hensyn til følsomme perioder for fauna.
6. Der tillades ikke løbsafholdelse. Både motionsløb og eliteløb er centrale for sporten og afgørende for mange foreningers attraktion, talentudvikling og økonomi.
7. Udvikling af MTB-spor stoppes. Stier til MTB er den centrale facilitet for sporten.
8. Behov for vedligehold af MTB-spor vil stige betydeligt pga de tunge kloddyrs færdsel og økonomi og ansvar herfor er uafklaret.

Således vil NNP-arealerne fremover kun, og i begrænset form, understøtte den lejlighedsvis tur-cykling for voksne og evt. for børn ifølge med voksne.

Det formodes at foreninger, der er helt afhængige af spor beliggende inden for NNP, vil have forskellig tilgang til brug heraf betinget af hvorvidt der er nære gode alternativer, men at det samlet vil medføre en betydelig begrænsning for foreningerne og cykelmiljøet i områder hvor der ikke er oplagte gode alternativer.

Desværre peges der i brutto-gruppen til de næste 10 NNP på en række områder hvor der ikke er, eller kan etableres reelle alternativer. Af forvaltningsplanen for Fusingø, samt efter Miljøministeriets udmelding på Facebook d. 17. september 2021, står det desuden klart at NNP-budgettet ikke, eller i ringe grad, omfatter etablering af alternative faciliteter til MTB.

Etablering af nye spor med professionel sporbyg koster ca. 200.000kr pr km. Dertil kommer prissætning af de tusindvis af timers arbejde frivillige lægger i planlægning af nye spor, dialog med andre interessenter i stisystemet, dialog med myndigheder og interessenter om tilladelser og specifikke ruteføringer, ansøgninger om finansiering og projektdrift inkl. økonomi, koordinering og detail arbejdstilrettelæggelse.

Det er således store millionbeløb der er bundet i MTB-spor som rekreative faciliteter. Midler der er tilvejebragt ved fondsansøgninger, kommunale og statslig støtte, kontingenter, indsamlinger og bidrag fra foreninger og løbsarrangører.

Reetablering af 15 km MTB-spor koster således ca. 3 millioner kroner i anlæg + 1-2 millioner kr i "lønudgifter" til ovenfor beskrevne opgaver.

Flytning af MTB-spor ind i mindre zoner der skal rumme alt øvrigt friluftsliv, der ikke kan rummes i NNP vil blive særdeles bekosteligt, føre til ringere vilkår og større risiko for konflikter både i prioritering af faciliteter, prioritering af aktiviteter f.eks. events og direkte på stierne i skoven hvis et omfattende, mangefacetteret friluftsliv skal rummes på langt mindre arealer end i dag.

Sammenfattende må DCU derfor melde klart ud at vi ikke kan bakke op om etablering af NNP i en række af naturområderne på brutto-listen såfremt indhegningerne omfatter MTB-sporene i området. Det vil være ødelæggende for cykelsporten, vores medlemsforeninger og de titusindvis af danske børn og voksne der cykler på de pågældende naturarealer i dag. DCU er således særligt bekymret for planerne om etablering af NNP i følgende områder:

1. Tisvilde Hegn

2. Bidstrup Skovene
3. Teglstrup Hegn
4. Pamhule Skov og Hindemåde
5. Svanninge Bakker
6. Rold Skov
7. Blåbjerg Plantager
8. Skagen Klitplantage
9. Søhøjlandet, såfremt at der udvides til at pege på områderne med MTB-spor

Nærmere beskrivelse af hvert område følger til slut i dette skriv.

Overordnet ønsker DCU

- At der ikke etableres NNP bynært og/eller på arealer med stort brugertryk. DIF's undersøgelse fra 2018 af børn og voksnes idrætsvaner viste at transporttid (uanset transportform) på mere end 15 minutter til en facilitet har stor betydning for brug i dagligdagen – og særligt for børn og unge der skal transportere sig selv. Sikker transport, f.eks. cykelstier og andre egnede transportstier, er ligeledes en væsentlig faktor. Den daglige mulighed for motion har kolossal betydning for folkesundheden.
- At NNP ikke omfatter arealer med eksisterende MTB-spor. Men at hvis der alligevel etableres NNP hvor der i dag er MTB-spor, at Naturstyrelsen så etablerer kompenserende alternative spor af mindst samme attraktion og kvalitet i samme naturområde.
- At der indrettes attraktivt 3-delt stisystem (gående, ridende, cyklende) rundt om NNP-indhegningerne, da de fleste af områderne der peges på har skovgæster der kommer ind fra alle sider
- At skiltning er informativ og præcis. Samt informerer om reel risiko og ansvar ved uheld.
- At udsatte dyr er forenelige med cykling - som f.eks. hjortevildt eller mindre dyr som f.eks. geder. Bison og elg er helt udelukket på arealer med MTB-spor, og færdsel blandt heste og især kvæg er forbundet med ikke-ubetydelig risiko.
- At det gennemtænkes hvilke former for passage – færister, klaplåger osv. – der er hensigtsmæssige at etablere hvor i forhold til cyklende.

- At aktiviteter – rekreativ cykling og træning af børn, unge og voksne kan fortsætte uhindret, og at motionsløb og elitekøb forsat kan gennemføres efter aftale som i dag.
- At spor og nødvendige arbejdsveje fortsat bliver tilgængelige til brug og vedligehold, samt at det bliver muligt at omlægge sporforløb fx pga. ændret hydrologi eller større stormfaldsområder, samt at Naturstyrelsen budgetterer med øget behov for vedligehold.
- At der kommer grundig og reel lokal borgerinddragelse med deltagelse af lokale cykelklubber, mountainbikeklubber, sporbyggerlaug m.fl. i de berørte skove.
- At der gives rimelige og længere frister for indsigelser og høringer.

Herunder følger nærmere beskrivelse af de spor hvor vi finder etablering af NNP'er særlig kritisk.

Tisvilde Hegn

Sporet i Tisvilde hegn er ca. 28 km langt og består af to sløjfer, som går rundt i det meste af Tisvilde Hegn gennem forskelligt terræn. Man tilstræber i videst muligt omfang at passe sporet ind i landskabet. "Vi etablerer også sporet for at minimere generne ved det stigende antal mountainbike-ryttere i skoven ved at koncentrere trafikken på udvalgte stier og områder. Det er ønskeligt ikke mindst for skovens øvrige brugere, men også i forhold til skovens dyre- og planteliv", siger skovrider Jens Bjerregaard Christensen fra Naturstyrelsen Nordsjælland.

Turismen er omfattende langs hele kysten og mange tilrejsende fra hele Sjælland cykler på sporet. Der er investeret væsentlig økonomi og store ressourcer af frivillige sporbyggere i at udvikle det attraktive spor. Lokalt anslår man at sporet i kroner og ører, hvis det var anlagt kommercielt, ville koste i omegnen af 10 millioner kr.

Bidstrup Skovene

MTB-sporer i Bidstrup Skovene er et af "De 10 Spir" og et særdeles vigtigt spor for den lokale klub Mud´N Race og for Roskilde Mountainbike Klub (RMK) der har sporet som væsentlig træningsfacilitet. Sporet er udlagt i et mange årigt frugtbart samarbejde med Naturstyrelsen og baseret på tusindvis af timers frivillig sporbyg.

Teglstrup Hegn

MTB-sporet i Teglstrup Hegn og Hellebæk Skov går igennem et 1000 hektar stort skovområde med 500 år gamle egetræer, en intakt højmosé, et overdrev med græssende køer og skovsøer. De 15 km MTB-spor med 230 højdemeter, skifter mellem et teknisk svært singletrack gennem nåletræer og hurtige strækninger i bøgeskov. Området giver også mulighed for gode vandre- og cykelture med både natur- og kulturhistoriske oplevelser. Der er de seneste år investeret masser af arbejde i at gøre sporet mere attraktivt og helårsanvendeligt.

Pamhule Skov og Hindemade

MTB-ruten i Pamhule Skov er udviklet i et samarbejde mellem Naturstyrelsen Sønderjylland og Hoptrup Marstrup Idrætsforening – HMIF Mountainbike. De godt 11 km spor er etableret af og vedligeholdes af Pamhule Trail Builders, en gruppe med mere end 400 medlemmer, der har lagt 1000-vis af frivilligtimer i arbejdet. Sporet er den eneste og afgørende facilitet for MTB i Haderslev og en større omegn. Der er ikke andre egnede naturområder i relevant afstand fra Haderslev. Sporet er således den helt afgørende facilitet for HMIF's aktiviteter og for et stort antal uorganiserede ryttere. Der er netop afholdt danske mesterskaber i MTB-maraton på ruten og i 2022 afvikles VM i MTB-maraton i Pamhule skov. Det hidtil største og vigtigste internationale MTB-event på dansk jord. Dertil afholdes jævnligt børneløb og andre motionsløb i skoven. HMIFs betydning for lokalområdet blev i 2021 understreget af udnævnelsen til årets forening i Haderslev Kommune og formandens udnævnelse til "Årets Ildsjæl". Etablering af NNP vil få store negative konsekvenser for HMIF, for MTB i Haderslev og i regionen som helhed.

Svanninge bakker

MTB-sporet i Svanninge bakker er beliggende i område hvor der allerede er græsning som grundlæggende præmis med deraf følgende begrænsninger for aktiviteterne. Bekymringen her er at de øgede restriktioner der følger med den skitserede forvaltning i NNP vil reducere adgangen til sporet, evt. helt forbyde adgang i perioder, og stoppe den fremtidige udvikling af sporet, der er et væsentlig aktiv i området.

Rold Skov

MTB-sporet i Rold Skov er et af Naturstyrelsens "De 10 Spir" og betragtes fortsat som et af Danmarks bedste og mest attraktive MTB-spor. MTB-sporet er den afgørende facilitet for Rold Skov MTB, MTB Rebild Bakker, Rscs Cycling og Støvring Motionscykelklub samt for Rebild Efterskole og for et stort antal uorganiserede rytter og ryttere fra hele landet. Der er mere end 50.000 gennemkørsler på sporet om året og det anslås at der er én MTB-rytter for hver 2 gående der besøger Rold skov. Sporet er et hyppigt benyttet konkurrencespor til en bred vifte af MTB-discipliner.

Der er investeret store økonomiske ressourcer i sporene og tusindvis af frivillig-timer. Der henvises til det omfattende høringssvar afgivet af Rold Skov MTB, MTB Rebild Bakker, Rscs Cycling og Støvring Motionscykelklub i foråret 2021 i forbindelse med Naturstyrelsens udpegning af de 9000ha af statens arealer der omlægges til urørt skov. Her er udfordringerne ved hegning, græsning og konsekvenserne for cykling og foreningsliv af øgede restriktioner i Rold Skov gennemgået i detaljer inkl. for de enkelte delområder.

Blåbjerg Plantager

MTB-sporet i Blåbjerg er et af Naturstyrelsens "De 10 Spir" og dermed et af Danmarks mest attraktive MTB-spor. Sporet er en afgørende facilitet for Varde Cykelklub, der er en af landets største MTB-klubber med en stor børn og unge-afdeling samt en stor aktiv eliteafdeling der tiltrækker ryttere fra hele regionen. Sporet benyttes jævnligt til velbesøgte motionsløb og eliteløb. Turismen er omfattende i området og mange tilrejsende cykler på sporet, der er en kendt og promoveret attraktion. Der er investeret væsentlig økonomi og store ressourcer af frivillige sporbyggere i at udvikle det attraktive spor.

Skagen Klitplantage

MTB-sporet i Skagen Klitplantage er beliggende lige syd for Skagen. Sporet er flot beliggende, attraktivt og 14 km langt. Sporet er eneste væsentlige MTB-spor for Skagen OK og Motion, der har børne og voksenhold og afholder velbesøgte motionsløb på sporet. Sporet besøges desuden af mange turister i området og markedsføres bredt af Top of Denmark under VisitDenmark.

Også her er der lagt væsentlige midler og store frivillig-ressourcer i etablering af sporet.

Søhøjlandet

Her peger Naturstyrelsen på Østerskov og dele af Sønderskoven til etablering af NNP. Umiddelbart omfatter de nævnte områder ikke officielle MTB-spor, men der foregår en del cykling i områderne som gravel-cykling og MTB-cykling til sporene i østlige ende af Sønderskoven (Danmarks Tag) og sporet i Ry. Desuden har de traditionsrige MTB-maratonløb i Silkeborg ruter der gennemløber Østerskoven. Såfremt projektområdet udvides til Vesterskoven eller Nordskoven, så vil etablering af NNP få helt anderledes alvorlige konsekvenser for MTB-sporten i Silkeborg og nationalt, da sporene her er blandt de mest attraktive og befærdede spor i Danmark og understøtter et væld af lokale og nationale aktiviteter på alle niveauer, året rundt.

Alle parter er prøvet hørt og har kunnet komme med input. Derfor er der bred og enig opbakning til dette skriv i cykelmiljøet i Danmark.

DCU mener at et projekt som dette kræver lokal forankring og ikke kan presses igennem politisk som et diktat. Ved at få den lokale forankring skaber man også de bedste forudsætninger for at projektet bliver en succes og holder i længden.

Derfor mener vi også at det er lokalt der skal tages stilling til om man ønsker en NNP og under hvilke vilkår man ønsker det.

Dette går også bedst i tråd med Regeringens ønsker om et bredt demokrati.

Med venlig Hilsen

Klaus Bach

Formand DCU Spor og Natur

bach.klaus(a)gmail.com - 2854 0535

Dyrenes Beskyttelse

Til Naturstyrelsen

Dyrenes Beskyttelses bemærkninger til bruttolisten for naturnationalparker:

Generelt ser forslagene til placering af de næste op til 10 naturnationalparker fornuftig ud. Vores kommentarer er derfor korte og generelle.

Det er for Dyrenes Beskyttelse væsentligt, at naturnationalparkerne kommer til at udgøre store, sammenhængende arealer, hvor der kan etableres et godt grundlag for selvforvaltende natur ved hjælp af f.eks. helårsgræsning, reetablering af naturlig hydrologi, samt andre tiltag, der i løbet af få år kan kickstarte selvforvaltningen. Derfor vil vi opfordre til at der satses på arealer over 1.000 ha eller arealer lige under, som måske i fremtiden kunne slås sammen med kommunale/private naboarealer. Derudover vil vi opfordre til, at der ved udvælgelsen lægges stor vægt på den videnskabelige gruppes anbefalinger (og videnskabelige anbefalinger i det hele taget).

Endelig vil vi kraftigt opfordre til, at det huskes, at naturnationalparkerne oprettes for naturens og biodiversitetens skyld. Derfor bør natur og biodiversitet have førsteprioritet, mens diverse ønsker om alskens menneskelige aktiviteter bør komme i anden række.

Med venlig hilsen / Kind regards

Michael Carlsen

Projektleder, zoolog og Ph.d.

Tel: 33 28 70 14

Email: MC@dyrenesbeskyttelse.dk

Dyrenes Beskyttelse/ Animal Protection Denmark
Buddingevej 308
2860 Søborg
Denmark

WWF Verdensnaturfonden

Bemærkninger til bruttoliste for naturnationalparker dateret 15.9.2021

WWF Verdensnaturfonden takker for muligheden for at kommentere på bruttolisten for naturnationalparker med 23 potentielle områder. Vores kommentarer er nedenstående, hvor vi lægger vægt på at prioritering og udlæg af naturnationalparker er baseret på en politisk aftale, hvor man har prioriteret store sammenhængende arealer med reetablering af naturlig dynamik med afsæt i en evidensbaseret indsats på statslige arealer:

- a) Vi mangler en **konkret og specifik vurdering fra forskerarbejdsgruppen af de 23 potentielle naturnationalparker**, samt ikke mindst hvorvidt der blandt de fravalgte områder (gult markerede i filen) i flg forskerne findes områder der bør opprioriteres. Dette er en væsentlig mangel i den præsenterede bruttoliste.
- b) Vi savner helt en konkret vurdering af **om de 23 arealer på bruttolisten samt de fravalgte arealer (gult markerede) kan opfylde IUCNs kategori II for nationalparker**. Dette må bero på en fejl, da dette har været et klart politisk mål, og det fremgår endda af naturnationalparklovens bemærkninger, at Miljøministeriet vurderer, at IUCN kat. II kan opfyldes (underforstået) for de naturnationalparker, som beslattes. Dette er en særdeles væsentlig mangel i den præsenterede liste.
- c) Vi savner en **nærmere baggrund og transparens for Naturstyrelsens vurderinger og ”score” i de forskellige vurderingskriterier** – de er kort beskrevet i notatet, men ikke nærmere hvordan vægtningen er foretaget, og dermed hvordan styrelsen er kommet frem til de forskellige scores. Det er uklart for os, hvordan friluftsliv, heterogenitet m.m. scores.
- d) Der er en **åbenbar inkonsistens i Naturstyrelsens udvalg af arealer, hvor arealer MINDRE end styrelsens eget minimumsareal på 500 ha, prioriteres på listen**, mens andre arealer (rigtigt nok) fravælges pga areal. Der synes at være en regional prioritering (Svanninge Bakker og Sydlangeland) som ikke har ophæng i de videnskabelige anbefalinger, eller fremlagte kriterier i arbejdsgrupperne. Vi mangler en fagligt baseret begrundelse for disse valg, og adskillige af de nedprioriterede store arealer bør erstatte andre og mindre arealer på bruttolisten.
- e) Der er **inkonsistens i valg og fravalg af arealer, i fht Kategoriscore Ph.D.**, hvor arealer med lav og endda ukendt score **tilvælges** (Svanninge Bakker, Sydlangeland, Stenderup) mens arealer med endog meget høj score **fravælges** (Jægersborg Dyrehave, Vestamager, Hanstholm Vildtreservat, samt en række af de nordvestjyske, kystnære statsarealer. Vi mangler en fagligt baseret begrundelse for disse valg.
- f) Vi er **uforstående overfor fravalg af arealer med henvisning til stor andel af ”oversøiske ikke-hjemmehørende træarter”, idet der ikke vurderes hverken potentialet eller muligheden for naturgenopretning af oprindelige,**

hjemmehørende økosystemer og habitater i områderne efter fjernelse af sådanne træer indenfor fristen for udlæg af urørt statslig nåleskov på 25 år. Vi henleder her opmærksomheden på Danmarks kommende forpligtelser til genopretning af natur – også i N2000 – i henhold til både EU (naturgenopretningsforordningen) samt FN/CBD (den globale biodiversitetsramme).

- g) Vi mangler en vurdering af hvilke af naturnationalparkerne på både bruttolisten, og de forslag, der er fravalgt (gult markerede), **der potentielt set kan udvides med naboarealer jf den politiske og ministeriets udmelding om at man senere vil kigge på muligheden for at lade private og kommunale arealer omfatte** af loven om naturnationalparker.
- h) Vi gør slutteligt opmærksom på, at **de 23 potentielle forslag på bruttolisten langt fra kommer i nærheden af Socialdemokratiets og SFs politiske målsætning om udlæg af 60.000 ha naturnationalparker.** Bruttolisten og de tidligere besluttede arealer omfatter kun ca. 35.000 ha (<https://www.altinget.dk/miljoe/artikel/regeringen-er-langt-fra-centralt-valgloefte-om-mere-natur>), hvilket naturligvis peger på, at Naturstyrelsens arealvalg på bruttolisten ikke kan opfylde de politiske hensigter og der i højere grad bør lægges vægt på arealernes aktuelle og potentielle størrelse, og langt større områder af de fravalgte (gult markerede) nødvendigvis må genovervejes.

Mange hilsner fra / All the best,

Thor Hjarsen
Lead Conservation Specialist for biodiversity
Conservation biologist, M.Sc.

WWF Verdensnaturfonden / WWF Denmark
Svanevej 12, DK-2400 Copenhagen NW, Denmark
E-mail: t.hjarsen@wwf.dk
Mobile: +45 2212 9360 or +45 4090 4666

Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI)

Hermed fremsendes DGIs bemærkninger til udkast til bruttoliste med de 23 forslag til placeringer af op til 10 Naturnationalparker.

DGI er glade for at kunne bidrage til processen.

Det har dog været en stor opgave med meget kort tidsfrist, hvilket ikke er tilfredsstillende.

En refleksion vedr. inddragelse:

Det fremgår tydeligt i den seneste tids kommunikation, at Miljøminister Lea Wermelin mener, at inddragelsesprocessen er god og med mange interessenter, at dialogen først skal til at starte. Det er korrekt, at der er mange interessenter i de forskellige grupper, men det er ikke korrekt at mange føler sig eller bliver reelt inddraget. F.eks. er DGIs lokalafdelinger ikke blevet tilladt deltagelse i tre ud af de første fem Naturnationalparkeres lokale grupper. Lokal borgerinddragelse samt involvering af lokale aktører og foreninger er essentielt for naturnationalparkerens fremtidige succes.

DGI mener klart, at processen med Naturnationalparker går alt for hurtigt. Det er tydeligt, at særligt hegn med store græssere er den knast der skaber modstand. Det er uheldigt for processen, at netop det redskab som organisationer, kommuner, og lokale gerne vil diskutere, nemlig hegn og store græssere, ikke er til diskussion, men allerede er endeligt besluttet på Christiansborg forud for en

egentlig inddragelse af organisationer og lokale. Resultatet er, at både kommuner, organisationer og lokale med rette føler at de ikke bliver reelt inddraget.

Den fremtidige succes opnås bedst, hvis befolkningens muligheder for god adgang og et rigt friluftsliv understøttes i naturnationalparkerne og der sikres opbakning til gode lokalt forankrede dialogbaserede løsninger.

DGI er desuden forundret over, at Miljøministeriet og Miljøministeren påstår, at den kritik der rettes mod Naturnationalparkerne er mytebaseret. DGI arbejder seriøst og faktabaseret med opgaverne i den nationale interessentgruppe under endog urimeligt korte tidsfrister. Det er derfor ikke befordrende for dialogen og samarbejdet om gode løsninger at få faktisk kritik kategoriseret som myter som endda skal "dræbes".

Venlig hilsen

Thomas Larsen Schmidt

Konsulent, Idrættens Arenaer

DGIs bemærkninger til udkast til bruttoliste med de 23 forslag til placeringer af op til ti naturnationalparker og tilhørende vurderinger.

DGI bakker op om naturnationalparker med bedre natur og bedre biodiversitet.

DGI er dog bekymret for negativ indvirkning på mulighederne for adgang og friluftsliv ved indsatsen for øget biodiversitet, særligt på grund af hegning og udsætning af store græssere.

DGI ser det som vigtigt, at hegning og fritgående husdyr ikke vil komme til at begrænse danskernes adgang til et aktivt idræts- og fritidsliv i vores fælles natur.

DGI er forundret over, at Miljøministeriet og Miljøministeren påstår, at den kritik der rettes mod Naturnationalparkerne er mytebaseret. DGI arbejder seriøst og faktabaseret med opgaverne i den nationale interessentgruppe under endog urimeligt korte tidsfrister. Det er derfor ikke befordrende for dialogen og samarbejdet om gode løsninger at få faktisk kritik kategoriseret som myter som endda skal "dræbes".

Naturen er danskernes foretrukne sted at være aktiv

Brugen af naturen til aktiviteter og fællesskaber er vokset markant over de seneste årtier, og naturen er i dag det sted, hvor flest voksne danskere dyrker en eller flere af deres motions- og idrætsaktiviteter¹.

Frivillige idrætsforeninger såvel som selvorganiserede motionsaktiviteter samler danskere i sunde og meningsfulde fællesskaber omkring idrætsaktiviteter i naturen, herunder løbere, orienteringsløbere, gå-hold, vandrefællesskaber, cyklende, ridende m.v. Skovene og naturen bruges desuden til afholdelse af mange idrætsbegivenheder på alle niveauer.

Generelle bemærkninger

DGI noterer sig, at de retslige rammer for etablering og forvaltning af naturnationalparker er blevet tilføjet som et selvstændigt kapitel i Naturbeskyttelsesloven.

Naturbeskyttelsesloven angiver i sin formålsbestemmelse, at loven særligt har flere ligestillede formål:

- at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier,
- at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser, og
- at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

DGI finder det positivt, at det netop er disse overordnede formål, der skal indramme etablering og forvaltning af de kommende naturnationalparker.

---

¹ I "Danskernes Motionsvaner" (IDAN 2016) fremgår det bl.a., at naturen er det mest populære sted at dyrke sine aktiviteter (44 pct. angiver, at de dyrker én eller flere af deres aktiviteter i naturen).

Offentlighedens adgang til naturnationalparkerne skal sikres og fastholdes. Dette er afgørende for DGI. Det gælder ikke kun de lovmæssige rammer for adgang, men i særdeleshed den reelle adgang. Barrierer, der sænker befolkningens reelle adgang til naturnationalparkerne bør undgås. Barrierer for den reelle adgang kan være foranstaltninger som manglende sikring og fortsat vedligehold af den rekreative infrastruktur. Det kan være hegn og udsatte husdyr som køer, heste, elge og bison eller indskrænkning i muligheder for organiserede idræts- og friluftslivsaktiviteter og foreningers og eventarrangørers muligheder for at afholde arrangementer i områderne.

Erfaringer med eksisterende hegninger med store græssere viser tydeligt en indskrænkning i offentlighedens reelle adgang, i særdeleshed for det organiserede foreningsliv. Et godt eksempel er Bisonskoven på Bornholm, som besøges af op mod 100.000 turister om året, men den lokale befolkning og ikke mindst det lokale foreningsliv har fået indskrænket deres lovlige og reelle adgang betragteligt i Bisonskoven. Det lokale foreningsliv kan efter Bisonskovens etablering ikke få tilladelser til arrangementer i området, der kan ikke laves foreningsaktiviteter, og befolkningens lovlige adgang i henhold til Naturbeskyttelsesloven er ligeledes reduceret væsentligt, f.eks. er der forbud mod fri fladefærd, og det er ikke tilladt at larme eller at løbe. Sikkerhedsafstand på mindst 100 meter kan nok accepteres i en mindre indhegning, men i de kommende naturnationalparker med hegninger i større skovområder vil det ikke kunne fungere i praksis på grund af manglende oversigt og tiltagende besværet færdsel i skovbunden når skoven bliver "vildere".

Erfaringer fra både ind- og udland viser samtidig, at hegn og græsning ikke er problemfrit, når der samtidig er et aktivt friluftsliv. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning sammenfatter således: *"Naturpleje med store græssende dyr har dog samtidig vist sig ikke at være helt uproblematisk, specielt ikke når den anvendes i områder, der også er forbundet med rekreative interesser. I Danmark var der i 2017 et dødsfald og flere personskader som følge af uheldige møder mellem kvæg og motionister/hundeluftere².*

I både 2020 og 2021 har vi igen set ulykker med kvæg der har angrebet borgere på Naturstyrelsens arealer, i nogle tilfælde endda med alvorlig livstruende personskade.

Lokale løsninger og friluftsliv

Lokal borgerinddragelse og involvering af lokale aktører og foreninger er essentielt for naturnationalparkenes fremtidige succes. DGI mener klart, at processen med Naturnationalparker går alt for hurtigt. Det er tydeligt, at særligt hegn med store græssere er den knast der skaber modstand. Det er uheldigt for processen, at netop det redskab som organisationer, kommuner, og lokale gerne vil diskutere, nemlig hegning og store græssere, ikke er til diskussion, men allerede er endeligt besluttet på Christiansborg forud for en egentlig inddragelse af organisationer og lokale. Resultatet er, at både kommuner, organisationer og lokale med rette føler at de ikke bliver reelt inddraget.

Den fremtidige succes opnås bedst, hvis befolkningens muligheder for god adgang og et rigt friluftsliv understøttes i naturnationalparkerne og der sikres opbakning til gode lokalt forankrede løsninger.

Særligt bynære statsskove er meget vigtige rekreative områder med markant brugertryk. DGI foreslår, at bynære statsskove i udgangspunktet ikke udpeges til naturnationalparker. Statsskovene har væsentligt bedre sikret adgang end private skove, og mulighederne for forenings- og fællesskabsaktiviteter og ikke mindst mulighederne for at få tilladelser til at afholde arrangementer er bedre i statsskovene. Statsskovene er derfor af overordentlig stor betydning for en bred vifte af friluftslivsaktiviteters eksistens, fx cykelløb, løbeevents, spejderløb, orienteringsløb, rollespil etc. DGI vil på det kraftigste opfordre til, at foreninger og fællesskaber sikres fortsat mulighed og tilladelser til at afholde arrangementer og events i de kommende naturnationalparker såfremt de etableres på arealer hvor disse essentielle aktiviteter foregår i dag.

---

² Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN), Københavns Universitet: 2020. https://static-curis.ku.dk/portal/files/237043761/Notat_Friluftsliv_og_græssende_dyr_web.pdf

Hegn og udsatte dyr

DGI anbefaler en restriktiv tilgang til hegning og udsætning af store græssere i alle naturnationalparkerne. I de tilfælde hvor der udsættes husdyr under hegn, skal der sikres gode og tilgængelige adgangsveje i og til området. Der bør i videst mulige omfang vælges ikke-opsøgende vilde hjemmehørende arter som hjortevildt og geder men ikke bison, elge og husdyr som køer og heste.

Konkrete problematikker vedr. sikkerhed og ansvar for organiseret idræt- og friluftsliv:

- Kan spejderlederen på 15 år medbringe fire yngre spejdere på spejdetur i deres lokale naturnationalpark, når skiltningen anbefaler, at børn skal være ifølge med voksne, og at der anbefales rolig gang uden høje lyde og pludselige bevægelser? Hvis der sker en ulykke mellem udsatte husdyr og spejderne på tur, hvem har så ansvaret? Spejderlederen på 15 år?
  - Hvis en pædagog på tur med fx børnehavenbørn kommer ud for en ulykke med bissende kvæg, og et eller flere af børnene kommer til skade, er pædagogen så eneansvarlig i situationen? Kan pædagogen blive gjort personligt ansvarlig for at have bragt børnene i den farlige situation?
  - Hvordan skal kommuner agere i forhold til instrukser til lærere, pædagoger, foreningsliv i de nye naturnationalparker, fx blandt udsatte køer og heste, når adgang er på eget ansvar, og ejers anvisninger skal følges? Vi forudser, at kommunerne bliver nødt til at vise rettidig omhu og good governance og indskrænke personale og foreningers muligheder for sikkerhedens skyld, hvilket vil give betydelige begrænsninger i adgang for institutioner og betydelige begrænsninger for foreningsliv, friluftsliv og organiserede aktiviteter.
  - I dag er der store problemer med løse hunde overalt i vores samfund. Kvægs reaktion på hunde i snor og især løse hunde er udløsende faktor ved størstedelen af ulykker med fritgående husdyr på Naturstyrelsens arealer. Eksempelvis ulykken på Helgenæs, hvor en dame i treserne fik livstruende skader og var indlagt længe på intensiv efter at være blevet trampet ned af naturplejekvæg. Dette problem vil ikke forsvinde med oprettelsen af naturnationalparker og vil være en betydelig risiko for borgere, grupper og det organiserede foreningslivs aktiviteter. Risikoen er, at de uforvarende kommer i farlige situationer fx pga. andre besøgendes løse hunde, eller forkerte opførelse. Eksemplet fra Helgenæs viser tydeligt, at en gåtur med familien hurtigt kan udvikle sig til en livstruende situation, og at ingen i efterspillet vil tage ansvar. Den forulykkede kvinde vurderes af Naturstyrelsens jurister til selv at være en del af skylden for ulykken på trods af at hunden var ført af andre naturgæster. Naturstyrelsen har afvist at kunne holdes erstatningsansvarlig.
  - Naturstyrelsens forslag til de 23 potentielle områder er primært skovområder ofte med dårlig sigtbarhed på grund af bevoksning, løv mv. Den dårlige sigtbarhed vil uvægerligt resultere i pludseligt opståede situationer, hvor besøgende uforvarende fx i løb, eller på cykel vil kunne stå midt i en flok af udsatte husdyr – med farlige situationer til følge.
  - Vil foreningernes børnehold kunne færdes sikkert? Eksempelvis orienteringsløb, hvor børn løber uden voksne? Mountainbikeklubber, hvor børnene fx kører korte runder uden en voksen? Folkeskoleklasser, der nyder idræt i skoven? Baseret på forvaltningsplanerne for de to første naturnationalparker er det DGI's vurdering at børns nuværende aktiviteter i områderne vil blive stærkt begrænset.
- **Øvrige bemærkninger**
    - DGI undrer sig over, at det under Miljøministeriet eksisterende Adgangsforum ikke på noget tidspunkt har været inddraget eller spurgt til råds i forberedelsen af hverken Natur- og Biodiversitetspakke, naturnationalparkerne eller det relaterede lovforslag. Der har kun været afholdt to møder inden for de seneste mange år: henholdsvis den 5. september 2016 og d. 19. januar 2019. Adgangsforum kunne have kvalificeret forarbejdet til naturnationalparkerne, i særdeleshed arbejdet med adgang og friluftsliv. Forløbet til nu og de præsenterede forvaltningsplaner indikerer at der nu i langt højere grad end tidligere er brug for drøftelser i Adgangsforum.

Bemærkninger til de 23 forslag til mulige Naturnationalparker

DGI vil på det kraftigste fraråde, at følgende områder bliver udpeget til Naturnationalparker:

1. Tisvilde Hegn
2. Bidstrupskovene
3. Pamhule Skov
4. Svanninge Bakker
5. Rold Skov
6. Nymindegab/Blåbjerg Plantage
7. Søhøjlandet
8. Teglstrup Hegn

Områderne har særdeles mange aktive rekreative brugere og borgere, som ikke har andre sammenlignelige offentlige skove at tage til i nærheden. Konsekvenserne ved hegn og store græssere i særligt disse områder vil have en stor negativ indflydelse på de lokale foreningers muligheder for et aktivt idræts- og friluftsliv.

Pædagoger, folkeskolelærere, naturvejledere, trænere fra frivillige foreninger, spejderledere og guider har et udvidet ansvar for dem, de tager med ud på tur. Med ansvar følger nødvendigvis et forsigtighedsprincip og vurdering af risiko for den pågældende tur og mulige situationer. Ligesom en forventning om, at loven overholdes under aktiviteterne. Med det in mente, vil de nye naturnationalparker sandsynligvis hegne størstedelen af de organiserede idræts- og friluftslivsaktiviteter ude, da aktiviteterne ikke kan gennemføres under hensyntagen til de gode råd der pt. er udarbejdet for færdsel i indhegninger med store græssere (her henvises til Naturstyrelsens nødvendige sikkerhedsskiltning ved indhegninger med udsatte husdyr).

DGIs Landsdele har været kontaktet og er blevet bedt om at kommentere ift. deres lokalkendskab. Desværre var tidsfristen for indsendelse af bemærkninger så kort, at det ikke har været muligt for alle Landsdele at indsende rettidigt.

Der er indsendt følgende bemærkninger:

DGI FYN

"Fra ministeriets oversigtsliste over arealer, anses den rekreative udnyttelse af arealerne i Faaborg-Midtfyn Kommune (FMK) for "høj" – og "moderet" på Langeland.

Aktivitetsviften i FMK er bred men omhandler helt centralt MTB, gang/løb – herunder orienteringsløb, naturlegeplads, skiløb, m.v. – området er samtidig et centralt element i FMK's profilering som "Outdoor kommune".

Iflg. lokal kilde på Langeland, er det ligeledes vurderingen at motions- og bevægelsesaktiviteter ikke er stærkt udfordret. Det angives at området, ud over at være græsningsareal for vildheste, især anvendes til kystaktiviteter – overvejende lystfiskeri. Hot-spots for idræt og motion og outdoor udfoldes på de kanter især i områderne mod nord, omkring Bagenkop og Ristinge. Igen har vi som i FMK såvel projekter som aktiviteter i samarbejde med medlemsforeninger i de to sidstnævnte lokaliteter.

DGI Midt-og Vestsjælland

- Hvilke aktiviteter har I, i jeres Landsdelsforeninger i de udpegede områder på bruttolisten?
  - MTB, løb
- Hvilke foreninger eller faciliteter kender I til i de pågældende områder?
  - Foreninger: MTB foreninger og Løbeforeninger.
  - Faciliteter: MTB spor, Løbestier
- Hvilke arrangementer, stævner, løb eller foreningsaktiviteter finder sted i dag i de pågældende områder?
  - MTB løb, Løbeevents/crossløb
- Er der andre lokale problematikker i forhold til ændret formål og brug af de udpegede områder som I kan se?
  - Andelen af offentlig skov er meget begrænset i vores geografi, så det vil være ekstra sårbart at mindske tilgængeligheden for udfoldelse af aktiviteter i Bidstrupskovene.

Særlige bekymringer fra den lokale mountainbike og sporbyggerforening i Bidstrupskovene:

Den lokale cykelklub MUDnRACE sidder med en række bekymringer omkring NNP, og kan netop se, at der bliver foreslået en mulig NNP i Bistrupskovene. Vi har meget lidt stats- og kommunal skov i vores landsdel, og derved vil en eventuel NNP kunne ramme os hårdt. Bekymringerne bliver ikke mindre af at den lokale klub ikke kan få svar på en række spørgsmål som vedrører MTB-rytterne som dyrker sin idræt i en eventuel kommende NNP.

Spørgsmål fra foreningen:

1. MUDnRACE, den lokale MTB-forening ved Bistrupskovene står for alt sporarbejdet. Hvordan vil de være stillet, hvis skoven bliver udvalgt til en NNP? Vil de kunne omlægge sporet, som et sporlaug til tider er nødt til? Vil de forsat kunne gøre brug af maskiner (fx minigraver) til sporbyggerdage? Vil man forsat kunne bruge materialer til sporarbejdet, som ikke er 100 procent naturlige i Bistrupsskovene? Helt konkret ved jeg, at de benytter granitskærver til at forstærke sporet med, som de graver ned. Vil dette blive ulovligt?
2. Vil de forsat kunne afholde MTB Løb inden for indhegningen? Vi har for nyligt lige afholdt DGI MTB Cup med stor succes i netop bistrupskovene.
3. Vil det være forsvarligt og ikke mindst sikkert at lave B/U træning inden for indhegningen? Hvis der skulle ske ulykker med de store græssere, hvem vil så have ansvaret? Er det træneren, klubben eller forældrene? Roskilde Mountainbike Klub har en stor og velfungerende B/U afdeling, og de træner fast i Bistrupskovene.
4. Hvordan vil man som MTBer skulle køre i en NNP? Vil det være forbudt at lave hurtige bevægelser eller at larve?
5. Findes der nogle erfaringer om, at store kloddyr kan gøre skade på et MTB Spor? Hvis ja, hvilke?

DGI Sønderjylland:

DGI Sønderjylland er i tæt dialog med lokale foreninger vedr. Pamhule Skov. Holdningen fra en koalition af foreninger der er afhængige af Pamhule Skov til deres aktiviteter, er samlet i nedenstående brev:

"Indhegning af naturen - Det bliver også et nej tak herfra!

Kære Miljøminister Lea Wermelin, Sundhedsminister Magnus Heunicke, Naturstyrelsen Sønderjylland og Haderslev Byråd.

Vi er en del foreninger med lokale frivillige og lokale borgere, som er meget bekymrede for vores skov i Pamhule. Den er livsnerve og centrum for det, vi elsker mest, nemlig vores aktive fritid, hvor vi går ture, løber, cykler, rider, lærer, leger og meget andet i skoven.

Hver uge, året rundt får vi et utal af børn, unge og voksne med ud i naturen for at dyrke motion. Ud over at styrke folkesundheden udvikler vi også robuste fællesskaber, som ingen af os kan være foruden.

Vi er bange for, at de fællesskaber smuldrer for os, hvis Haderslev byråd anbefaler og Miljøministeriet indfører en Naturnationalpark i Pamhule Skov.

De steder, hvor man allerede arbejder med Naturnationalparker, ved vi, at det lukker for udvikling af friluftsliv og særligt faciliteter som fx mountainbikespor. Friluftslivet kommer altid i anden række. Det kan i fremtiden være for farligt at dyrke sin sport eller opholde sig i skoven med børn, da man ikke kan lade dem være uden opsyn i få minutter på grund af store dyr og problemer i forhold til sikkerhed og ansvar i folde med store græssere. Det vil også betyde, at skoven evt. vil være lukket i perioder, så man ikke kan nyde naturen eller dyrke sin sport året rundt.

Naturnationalparker forudsiger vi vil afholde foreninger helt fra muligheden at afholde events som løb og stævner. Samtidig er det dyrt både for kommunen og foreningerne, når de store dyr slider på og måske ødelægger skovveje, stier og mountainbikespor. Vi har igennem flere år i et godt samarbejde med Naturstyrelsen tilgodeset, at vi kunne være i skoven allesammen. Dette i høj grad i hensyntagen til naturen.

Både Naturstyrelsen Sønderjylland og Haderslev Byråd siger, at I vil det aktive fritidsliv. Vi repræsenterer foreninger, der stortrives og får en masse mennesker i alle aldre op af sofaen, væk fra skærmene og ud i naturen og fællesskabet.

Hvis I indfører eller bakker op om store græssende dyr i et område, hvor der derefter ikke må ændres det mindste på tilstanden, så der ikke kan holdes events eller udvikles på de faciliteter, vi har bygget op gennem mange år, så lukker I samtidig ned for en hel masse menneskers brug af skoven. I Pamhule har vi ikke mulighed for at flytte andre steder hen, fordi der ikke findes lignende skov i nærheden. Vi frygter, at vi må opgive vores passion, fordi det simpelthen bliver for svært at dyrke den.

Vi tror på, at der er plads til os alle i skoven - både natur og mennesker. Vi har brug for, at I sort på hvidt fortæller os, at vi også kan være i Pamhule i mange år fremover, hvis vi skal bevare gejsten i vores arbejde med at styrke sundheden og fællesskabet i befolkningen.

På vegne af
DGI Sønderjylland
Dansk Rideforbund
Dansk Islandshesteforening
Danmarks Cykle Union
Fodslaw Haderslev
Haderslev Motion
Haderslev Idrætsforening
Hammelev Sogn Ungdomsforening
Hjerteforeningen
Haderslev Triathlon 2000
Team Meins RUNning
Haderslev Idrætssamvirke
Børnehuset Chilli - forældrebestyrelsen
Marstrup Beboerforening
Borgerforeningen for Hoptrup og Omegn
Hoptrup Marstrup Idrætsforening herunder
HMIF Mountainbike, Funsters og Ung MTB
Signe Marie Plenge, Formand for HMIF Mountainbike”

DGI Storstrømmen:

Her er svar vedr. Ulvshale Skov på Møn.

- Hvilke aktiviteter har I i jeres Landsdelsforeninger i de udpegede områder på bruttolisten?
DGI Storstrømmen afholder årligt i samarbejde med en lokal forening motionsløb i området. Derudover afholder vi ca. et par gange årligt en guidet tur med fokus på natur, kultur, svampetur eller lignende.
- Hvilke foreninger eller faciliteter kender I til i de pågældende områder?
Der er ingen lokale idrætsforeninger lige i nærområdet. Men flere foreninger fra Stege (7-8 km derfra) bruger ofte området til deres foreningsaktiviteter. Det gælder både Møns Løbe – og Motionsklub og sandsynligvis også spejdergrupper m.fl.
Af faciliteter eller mødesteder er der primært tre steder vil jeg mene: 1) campingpladsen, 2) Ulvshale Naturcenter og p-pladsen lige inden broen til Nyord.
- Hvilke arrangementer, stævner, løb eller foreningsaktiviteter finder sted i dag i de pågældende områder?
Udover ovenstående aktiviteter kender jeg til et enkelt andet årligt tilbagevendende motionsløb samt mere løst ad hoc brug til f.eks. orienteringsløb osv.
- Er der andre lokale problematikker i forhold til ændret formål og brug af de udpegede områder som I kan se?
Der er et stort sommerhusområde lige ved Ulvshale, og stranden er vel nok Møns mest besøgte badestrand. Jeg er ikke bekendt med institutioner, der regelmæssigt bruger området.

DGI Sydvestjylland

I Blåbjerg er der en betydelig foreningsaktivitet, som har omdrejningspunkt omkring MTB. Derudover er der masser af gå- og løbemotionister. Indhegning til naturnationalpark vil formentlig alene af den grund have stor indflydelse på vores foreningsliv.

Der er et samarbejde med lokale turistaktører, som også bruger området til at tiltrække outdoor-turister. DGI, Varde Kommune og turistaktører bidrager hvert år med et kontant beløb til vedligehold af MTB-sporene i området. Det praktiske sporvedligehold udføres af foreningerne.

Der afholdes diverse større MTB-stævner. Jeg mener at sidste gang var det Danmarksmesterskaberne i MTB.

Jeg kan læse, at borgmesteren i Varde Kommune bestemt ikke går ind for indhegning af naturarealer. Derudover er der en skytteklub i Lønne, som flere gange har henvendt sig til os med, at de er bekymrede for deres fortsatte eksistens, da deres skydebane ligger i det udpegede område – de ved ikke, hvad de skal stille op med det og efterspørger politisk hjælp.

DGI Sydvestjylland

I Blåbjerg er der en betydelig foreningsaktivitet, som har omdrejningspunkt omkring MTB. Derudover er der masser af gå- og løbemotionister. Indhegning til nationalpark vil formentlig alene af den grund have stor indflydelse på vores foreningsliv.

Der er et samarbejde med lokale turistaktører, som også bruger området til at tiltrække outdoor-turister. DGI, Varde Kommune og turistaktører bidrager hvert år med et kontant beløb til vedligehold af MTB-sporene i området. Det praktiske sporvedligehold udføres af foreningerne.

Der afholdes diverse større MTB-stævner. Jeg mener at sidste gang var det Danmarksmesterskaberne i MTB.

Jeg kan læse, at borgmesteren i Varde Kommune bestemt ikke går ind for indhegning af naturarealer. Derudover er der en skytteklub i Lønne, som flere gange har henvendt sig til os med, at de er bekymrede for deres fortsatte eksistens, da deres skydebane ligger i det udpegede område – de ved ikke, hvad de skal stille op med det og efterspørger politisk hjælp.

DGI Østjylland

Hvilke aktiviteter har I i jeres Landsdelsforeninger i de udpegede områder på bruttolisten?

- Vandring, løb og MTB. Baseret på "heat data" fra motionsapps er der ganske stor aktivitet af cyklende og løbende i Mols Bjerge.
- Natureventyr har lavet ruter netop ved Kalø

Hvilke foreninger eller faciliteter kender I til i de pågældende områder?

- Svært at se på kortet hvordan området er afgrænset. Jeg har primært kendskab til de "blå foreninger" som ikke er påvirket.
- Jeg ved dog at mange løbeklubber og enkelte cykelklubber anvender området til deres træning. Derudover er der rigtig mange familier og særligt fra Aarhus der besøger dette naturområde.

Hvilke arrangementer, stævner, løb eller foreningsaktiviteter finder sted i dag i de pågældende områder?

- Puls 8410 laver hvert år Kaløbet i området. Derudover laver de også nogle af deres træninger i området.

Er der andre lokale problematikker i forhold til ændret formål og brug af de udpegede områder som I kan se?

- Vil være særlig opmærksom på området omkring Kalø. Her kommer rigtig mange mennesker som bruger skovene. Særligt også "naturuvante" som er nye i naturen. Der har indtil nu været flere problematikker med indhegning i national parken og kunne godt frygte at dette kunne blive det samme her.

Mvh

Thomas Larsen Schmidt, konsulent, Idrættens Arenaer, DGI

Kære Uffe Strandby

Her er yderligere kommentarer fra vores lokale afdeling i Nordsjælland vedr. Tisvilde Og Teglstrup Hegn mm.

Dbh

Thomas

Thomas Larsen Schmidt

Konsulent, Idrættens Arenaer, DGI

Mail: tls@dgi.dk

Mobil: +45 30259757

Start på videresendt besked:

Fra: Jacob Krarup <Jacob.Krarup@dgi.dk>

Dato: 30. september 2021 kl. 14.38.45 CEST

Til: Thomas Larsen Schmidt <thomas.larsen.schmidt@dgi.dk>

Cc: Per Frost Henriksen <per.frost.henriksen@dgi-nordsjaelland.dk>, Inge Karlshøj <Inge.Karlshoej@dgi.dk>

Emne: VS: Frist den 28/9-2021: Bemærkninger til udkast til bruttoliste med de 23 forslag til placeringer af op til ti naturnationalparker og tilhørende vurderinger

Hej Thomas

Hermed DGI Nordsjællands pointer vedr. forslag til naturnationalparker i det nordsjællandske:

- Generelt: Koncentrationen af Naturnationalparker inden for en meget begrænset geografisk areal bliver MEGET stor, hvis både Horserød Hegn, Tisvilde Hegn og Hellebæk Skov gøres til nye Naturnationalparker. Det skal ses i sammenhæng med den allerede planlagte Naturnationalpark i Gribskov
- Særligt i tilfældet Tisvilde Hegn forventes etablering af en Naturnationalpark være meget indgribende for rekreative aktiviteter og motionsaktiviteter. Dels pga. beliggenheden og dels pga. størrelsen på over 2000 hektar
- Det er forventningen, at en Naturnationalpark i Tisvilde Hegn vil have en negativ indflydelse på MTB'ere og graveludøvere
- Løsningen med en indhegning af et kystnært område ift. Tisvilde Hegn virker umiddelbart problematisk ift. badegæster og hundeluftere på stranden
- Det er afgørende, at etableringen sker under hensyntagen til benytterne og med grundig inddragelse af de relevante foreninger og repræsentanter fra andre af de nuværende brugergrupper af områderne. Det kan forventes, at foreningerne anvender arealerne til større og mindre arrangementer i løbet af året

Dbh

Per Frost Henriksen

Jacob Krarup

Bedste hilsner

Jacob Krarup

Afdelingsleder – Projekt og Udvikling

DGI Nordsjælland | Frederiksværksgade 16 | 3400 Hillerød

Telefon 6037 9752

jacob.krarup@dgi.dk | www.dgi.dk/nordsjaelland

De Unge Biodiversitetsambassadører

Vi vil gerne starte med at takke for at vi bliver inddraget til udpegningen af de kommende Naturnationalparker.

Vores 10 forslag, har primært fokus på arealernes størrelse og indhold af biodiversitet. Vi har også valgt at tage højde for at nogle kommuner takker nej til en eventuelt NNP, da vi også mener at NNP'erne bør være en folkesag. Derfor har vi blandt andet ikke taget Læsø i betragtning, selvom der er en mulighed for et stort sammenhængende område.

Vi har også prøvet at vælge NNP'erne efter en geografisk adspredelse. Desværre kan vi ikke udpege en NNP på Fyn, Langeland eller Møn, da arealerne er ret små. Det sagt, så mener vi at der bør arbejdes mere for biodiversiteten i disse landsdele, så de ikke bliver "snydt" for storslåede naturoplevelser.

Vi undrer os over hvorfor ingen marine områder er taget med. Det er ikke kun i det terrestriske miljø at biodiversiteten er presset, men også i det ferske og marine miljø. Det vil give mening at inddrage marine arealer til kystnære NNP'er, pga. at mange arter bruger både land og vand, især for fugle der spiser fisk, samt de fisk der migrerer imellem det ferske og salte miljø. Derfor håber vi at man ved kystnære vil inddrage et stykke af det marine miljø.

Vi mener også at det kommer til udtryk i forslagene, at man i NNP-lovgivningen burde have haft muligheden for at inddrage private arealer. Rebild Kommune har blandt andet budt ind til dialog, og måske kan der faktisk laves en stor sammenhængende NNP, uden at det får negative konsekvenser for friluftslivet. Vi håber derfor at man vil revurdere optaget af private arealer, da det både vil give mere konnektivitet, færre barrierer og mere plads.

Der er flere af statens arealer der ikke har et højt nok biodiversitet indhold, men vi håber at stadig at man vil arbejde for biodiversiteten på disse arealer. Græsningstrykket er generelt meget lavt i Danmark, og vi ser gerne at det frie vildt, for lov til at blive mere talrigt. Ved at indstille jagten på statens arealer, vil dyrene få nogle fredszoner, hvorpå man kunne håbe på et øget græsningstryk. Dertil forventer vi også at se en større udlægning af urørt skov, samt en naturpleje, der både gavner insekter og planter.

Flere af de foreslåede NNP'er er underlagt et komplementaritetshensyn. Vi antager at det er begrundet af at nogle NNP'er er for ens, eller ligger for tæt hinanden. Vi er uenige i det som et princip, da det er en udelukkelse af eventuelle storslåede NNP'er. Eksempelvis har Vester Thorup mm. et enormt potentiale, men arealet er underlagt et komplementaritetshensyn til NNP Tranum.

Vi har fulgt med i den offentlige debat, og vi syntes den i visse segmenter har taget en uheldig drejning, da den som regel er baseret på misinformation, og manglende forståelse for hvad formålet er med NNP'erne. Det mener vi bør kunne imødekommes med formidling og en bedre kommunikation. Derfor er vi også glade for at se Lea Wermelins "Mytedræbermission"

Forslag:

1. Rold Skov-komplekset

Vi har noteret at Rebild Kommune ikke ønsker en NNP i Rold Skov-komplekset pga. friluftsliv og træproduktionen. Hvis der laves en plan, hvor udfasning af produktionsskov sker over tid,

og etableres i nærliggende områder, kan man "flytte" produktion skovene. Derudover kan vi se at Rebild Kommune tilbyder at lave et samarbejde, hvor private arealer kan inddrages. Det er lig med mere plads, og det bør undersøges om hvorvidt arealerne kunne indgå i en helhedsplan for en NNP Rold Skov.

Der er også en høj aktivitet af friluftsliv, og hvis der vælges helårsgræsning som et værktøj i disse områder, vil vi gerne påpege vigtigheden af oplysning i et kommende projekt. Vi har set et projekt som Moesgaard Vildskov blive forringet, da man frygter friluftslivets indskrænkning.

2. Hanstholm Vildtreservat samt Tved og Vildbøl plantager

Vi har noteret at Thisted Kommune ikke ønsker en NNP i deres kommune, og det kalder på en dialog. Vi ser kun potentiale i at anlægge NNP Hanstholm, da det vil styrke naturen og give flere muligheder for turisme. Det er beklageligt hvis lokalbefolkningen ikke ønsker en NNP, men vi mener at det burde gives en chance.

Fordi at Hanstholm Vildtreservat allerede har store arealer der er lukket hele, eller dele af året, så ser vi ikke store forringelser i adgangen til arealerne.

Stort område, med et potentiale for at understøtte en fri populationsdynamik, for de eventuelt vilde indhegnede græssere.

3. Stenderupskovene

Stenderupskovene er et af mindre foreslåede arealer til en NNP, med en lavere score. I kraft af at kommunen selv foreslår en NNP, burde det åbne muligheden, da der vil være sandsynlighed for mere velvilje. Omkringliggende arealer kan eventuelt inddrages, herunder et maritimt område.

NNP Stenderupskovene bidrager også til en geografisk adspredelse af NNP'erne.

4. Nørlund plantage og Harrild hede

Stort område, med et potentiale for at understøtte en fri populationsdynamik, for de eventuelt vilde indhegnede græssere.

Placeringen lige midt i Jylland, vil bidrage til en geografisk adspredelse af NNP'erne

5. Nyminde og Blåbjerg Plantager

Stort område, med et potentiale for at understøtte en fri populationsdynamik, for de eventuelt vilde indhegnede græssere. Vi har noteret at forsvaret har aktivitet i området, men høj øvelsesaktivitet har også vist sig at være gavnligt for visse arter. En kombination af store græssere og maskiner kunne være interessant at se, da forsvaret har store arealer i Danmark.

6. Tisvilde Hegn og Melby Overdrev

Stort område, med nogle gode naturværdier. Varsomme løsninger vælges pga. sårbar natur.

7. Husby Plantage

Stort område.

8. Mols Bjerge

Område med eksisterende naturværdier, samt nærliggende områder der kan spille sammen med en kommende NNP.

9. Klosterheden Plantage

Klosterheden er ikke en af de 23 NNP forslag i den "grønne kategori", men vi mener at området har et stort potentiale alligevel. Især i kraft af bæverens interessante aktivitet. Stort område, med et potentiale for at understøtte en fri populationsdynamik, for de eventuelt vilde indhegnede græssere.

10. Bidstrup Skovene

Stort skovareal, der egner sig græsning.

Verdens Skove

Verdens Skoves bemærkninger til bruttolisten for naturnationalparker

Til Naturstyrelsen

Tak for muligheden for at kommentere på bruttolisten for naturnationalparker. Vi har følgende bemærkninger til forslagene:

For Verdens Skove er det internationale perspektiv på denne potentielle naturbevaringsindsats det vigtigste. Den største del af verdens historisk stærkt truede biodiversitet findes fjernt fra Danmark. Men vores land regnes sammen med andre nordiske lande af mange som globale foregangslande. Derfor er den naturpolitiske signalværdi af vores vilje til at udlægge natur i betragteligt omfang til vild og mangfoldig natur uden materiel udnyttelse vigtig. I dette perspektiv finder vi det også positivt, at der ved udtagning også indgår arealer med godt dyrkningspotentiale, ikke kun arealer, der dyrkningsmæssigt er marginale. Af netop disse grunde så vi også gerne de første NNPer i Fussingø og Gribskov gjort væsentligt større.

For os er det vigtigt, at naturnationalparkerne ikke (som "nationalparkerne" fra 00'erne) bliver udvandede begreber. Derfor ser vi gerne, at der kun arbejdes videre med forslag, der har udsigt til at indbefatte minimum 1000 hektar, der kan leve op til IUCNs Kategori II for nationalparker - hvilket også i denne proces har været formuleret som et klart mål.

Vi mener, at helårsgræsning med store, egentligt græssende arter som kvæg og heste er vigtig i alle projekterne. Hjorte alene giver i for høj grad en græsning, der i ensidighed minder om fårs. Derfor anbefaler vi stærkt, at der sættes gang i en ansøgningsproces mhp. at opnå fritagelse for øremærkning, som der er en række fortilfælde for i andre EU-lande, især Spanien og Nederlandene, da selvreproducerende bestande på sigt vil have både forvaltningsmæssige og æstetiske fordele.

Vi er indstillede på at bidrage med alt hvad vi kan ift. at fremme offentlighedens værdsættelse af disse nyskabende og meget positive tiltag, i det omfang at ambitioner og hensyn til den biologiske mangfoldighed forbliver hovedfokus for disse områder, for dét er forudsætningen for, at NNP'erne vil kunne udvikle sig til de nationale og internationale fyrskibe, som de har potentiale til.

Venlig hilsen

Karsten Thomsen
Biolog, geograf, PhD

Mobil 26487865
Mail: kt@verdensskove.org

Dansk Skovforening

Høringssvar på bruttoliste til udvælgelse af 10 nye naturnationalparker

Dansk Skovforening takker for muligheden for at komme med bemærkninger i forhold til udvælgelsen af de sidste 10 naturnationalparker.

Dansk Skovforening har tidligere kommenteret på modellen for naturnationalparker, og har blandt andet påpeget, at der bør anvendes forskellige forvaltningsprincipper i de forskellige områder, at der skal være fokus på nabohensyn og at vildtets frie bevægelighed skal vægtes. Derfor håber vi, at der vil blive taget hensyn til dette i udpegningen af de sidste 10 placeringer.

Dansk Skovforening har ikke en holdning til præcis hvor de kommende naturnationalparker på statslig jord skal ligge. I stedet vil vi gerne kommentere hvilke opmærksomhedspunkter, vi finder relevante i udvælgelsen set fra vores side.

Påvirkning af naboarealer skal inddrages på flere parametre

Naturnationalparkarealer skal så vidt muligt ikke støde direkte op til private skovarealer

Det er vigtigt at være opmærksom på potentiel uønsket nabopåvirkning. Når skov udlægges til urørt skov og mængden af dødt ved vokser, er der større risiko for skadedyrsangreb, som kan sprede sig til omkringliggende skove. Det ses flere steder også i vores nabolande. Der er ikke lagt op til, at man aktivt vil standse en eventuel uønsket opformering af sygdomme og skadedyr, som kan true sundheden på skovarealer uden for naturnationalparkerne. Derfor bør naturnationalparkarealer ikke støde op til private skovarealer.

Med det ændrede klima, opbygning af dødt ved og risikoen for tørkeperioder, er en anden potentiel uønsket effekt skovbrande. Det er derfor ønskeligt, at naturnationalparkarealer ikke støder op til private arealer. Der skal som minimum etableres brede brandlinjer.

Vildtets fri bevægelighed skal sikres

Visse typer hegning hindrer vildtets frie bevægelighed. Det er derfor relevant at vurdere påvirkningen af vildtet i et område, hvis der vælges ikke passerbare hegn. Her er det relevant at inddrage naboer i planlægningen. Der er en risiko for, at der kommer et større vildttryk uden for indhegningen med skader på omkringliggende produktionsarealer til følge.

Befolkningens adgangsmuligheder og påvirkning af naboarealer

En hegning med store græssere/browsere vil afholde nogle folk fra at gå derind og tiltrække andre udefra. Det kan øge friluftstrykket både på naturnationalparkarealet men også på arealer i nærheden. Det er derfor vigtigt, at der findes uhegnede offentlige arealer i nærheden af indhegnede NNP, som kan opfylde friluftslivets behov, så der ikke kommer et øget pres på private arealer. Samtidig er der behov for ekstra information omkring adgangsregler, hvis naturnationalparker støder op til private arealer, så besøgende ikke overgår til fri fladefærdsel døgnet rundt også på de private arealer.

Samtidig er det væsentligt at tage lokale trafikforhold også uden for naturnationalparkerne med i planlægningen. Placeringen af nye naturnationalparker i områder med en dårlig infrastruktur (smalle veje med dårlig belægning) kan risikere at skabe trafikale udfordringer for lokalbefolkningen, hvis naturnationalparken tiltrækker yderligere trafik, måske særligt i ferieperioder.

Lokale lodsejere skal tages med i planlægningen

Det er vigtigt, at der bliver en tæt dialog med nabolodsejere. De har tit en forståelse for området og hvilke konsekvenser en ændring af driften vil medføre. Det gælder både i forhold til publikumstryk men i høj grad også i forhold til afvanding og vildt.

Dansk Skovforening hejser sluttelig igen flaget for, at der skal være forvaltningsmæssig forskel i naturnationalparkerne. Vi finder det stadig ærgerligt, at arealerne konsekvent ikke må udnyttes forstligt særligt i opstarten, hvor der potentielt fældes store mængder træ, hvoraf dele kunne komme til gavn i den grønne omstilling.

Med venlig hilsen
Ditte Galsgård

Kære Uffe

Jeg har modtaget nogle konkrete fakta og bekymringer fra et par af vores medlemmer i forhold til udvælgelsen af de næste 10 naturnationalparker. De fremgår herunder. Jeg ved vi havde frist forleden, men håber at I vil tage nedenstående i betragtning, da jeg mener det er relevante lokale informationer, der bør inddrages i forhold til at vælge de rigtige lokationer.

Skagens Odde m.m.

Det naturnationalpark forslag Mikkell kommenterer på, er Skagens Odde mm. Han tænker dog at nogle af argumenterne også kan bruges i andre områder:

Jeg er opvokset her, kommer meget i naturen og har haft med kødkvæg og naturpleje at gøre i mange år. Jeg mener derfor at have nogle ret underbyggede erfaringer at byde ind med. Jeg vil dog ikke påtale de dyrevelfærdsmæssige problemer ved natur nationalparker. Det er der nok andre, som tager sig af.

Hvad er formålet med natur nationalpark Skagens Odde?

- Den årlige kvælstofdeposition/ha på Skagens Odde er en af de laveste i Danmark. Den førneopbygning som ses i andre egne af Danmark ses ikke på Skagens Odde. Argumentet for at indføre helårsafgræsning med store græssere er bl.a. at de skal fjerne førnelaget. Men når det nu ikke er et problem her, hvad er så formålet - og har man opvejet fordele og ulemper mod hinanden?

Kan alle arealer holde til afgræsning, og er det overhovedet lovligt?

- Starter vi på de våde arealer, så er det her vi har de store tagrørskove. Friske skud af tagrør er noget af det første de store græssere vil gå efter, da de har et relativt højt næringsindhold i områdets ellers næringsfattige fødeudvalg. I søgen efter dem vil de trampe resten ned. I rørskovene har vi et rigt fugleliv og flere arter yngler her. En meget stor del af Skagens Odde er Fuglebeskytteleområdet, hvor bl.a. rødbrum, hedehøg og trane er på udpegningsgrundlaget som ynglefugle. Vi er i EU forpligtet til at beskytte disse yngleområder og må ikke ødelægge dem, hvis det kan undgås. Og det kan jo let undgås, hvis vi undlader at hegne rørskovene! Vælger vi at hegne yngleområderne ind og lade dem afgræsse så de ødelægges, så vil staten formentlig få en åbningsskrivelse fra EU Kommissionen, hvor staten bliver bedt om at pille hegnet op igen, rette op på fejlen og formentlig også blive bedt om at betale en bod.
- I LIFE projektet REWETDUNE er der med EU tilskud lavet tre såkaldte rødbrumskrab, hvor der er skabt lavvandede søer til gavn for rødbrum. Som ovenfor nævnt er afgræsning af rørskov ikke til gavn for rødbrum. Kan man bruge EU tilskud til én ting og så bare bruge det man har fået tilskud til, til noget helt andet?
- Går vi lidt højere op i terræn, på hedefladerne, så spurgte jeg for nogle år siden Aage V. Jensens Fonde til afgræsning af nogle af deres arealer, hvor jeg havde taget de mest sårbare og klitfredede arealer fra i mit forslag. Aage V. Jensens Fonde bruger bl.a. Frederikshavn Kommune til at rådgive sig for de af deres arealer, der ligger i kommunen, og tilbagemeldingen var, at arealerne ikke kunne holde til afgræsning. Vi havde ikke snakket om hvor mange dyr og hvornår det skulle være. Arealerne kunne ikke holde til afgræsning. Fair nok. Et stykke tid senere spurgte jeg Naturstyrelsen Vendsyssel om et tilsvarende af deres arealer. Samme tilbagemelding. Fair nok. Nu er der så gået nogle år og Rune Engelbrechts bog "Danmarks Genforvildede natur" er ukritisk blevet ophøjet til lov, og så kan områderne pludseligt godt tåle afgræsning. Har noget da ændret sig? Nej, ude i virkeligheden er intet ændret, så det er oplagt at spørge, om det faglige belæg er på plads. Det ser ikke sådan ud.

- Går vi endnu højere op, i de klitfredede arealer, så vil de store græssere søge derop om sommeren for at hvile sig. Her er der som regel lidt vind, som kan hjælpe med at holde fluer og insekter lidt fra livet af dem. De vil træde vegetationen ned og i efterårs- og vintermånederne vil det skabe vindbrud, så sandet vil flyve igen. Efter at vi har brugt 2-300 år på at hæmme sandflugten. Sandflugt er absolut ikke noget at spøge med, og det vil blive et problem igen, hvis ikke man passer på. Hvor ryttere indtil for nylig er blevet skældt ud for at ride i klitterne, så er det nu åbenbart blevet spændende. Hvordan påtænker man at tage hensyn til jernbane, veje, sommerhuse, ejendomme og arealer, som er naboer til den "spændende" sandflugt, når den kommer ud af kontrol?

Publikum og dyr - spiller man hasard med de besøgendes liv og helbred?

- Et område som Råbjerg Mile og Bunken Klitplantage, som også tænkes inkluderet i naturnationalparken, bliver besøgt af flere hundrede tusinde gæster om året fra ind- og udland. Familier, børn, gangbesværede, hunde med og uden snor, heste, mountainbikere og hvad har vi, færdes sammen. Samtidig er vi så heldige eller uheldige, alt efter hvordan man ser på det, at vi har en enlig ulv i området. Det er meget tydeligt at ulvens føde dyr (husdyr og vilde dyr) ændrer adfærd, når der er ulv i et område. Vore egne køer, selv om det er rolige Hereford køer, har, efter hvad de har været udsat for, ændret adfærd og er blevet klart mere aggressive overfor andre firbenede og tobenede væsner, som de ikke kender. Jeg kan end ikke længere lade mine egne børn gå alene i indhegningerne, når der er små kalve. Det er simpelthen for farligt. Det samme vil komme til at gøre sig gældende med de dyr, som man påtænker at lukke ud i naturnationalparken. Har dyrene været jagtet rundt af en ulv, så vil de betragte alle hunde som en trussel og måske også børn og voksne. Er det rimeligt overfor de besøgende, at det skal være livsfarligt at gå i området? Hvordan regner man med at det vil se ud for Danmarks omdømme som turistland, hvis vi årligt har døde og tilskadede omkomne i vore naturnationalparker?

Bidstrup Skovene

På Skjoldenæsholm har vi følgende bekymringer:

- Vi er bekymrede for at hegnet sættes op i skel. Skellet er ca. 1 km. langt. Vi kræver, at der er mindst 100 m's afstand til skel, så flora og fauna kan udvikle sig frit på vores ejendom.
- Vi er bekymrede for, at vi kommer til at overtage en del af det meget store publikumstryk der er i Bidstrupskovene. I forvejen har vi et af Danmarks mest trafikerede områder, og der er simpelt hen ikke plads til flere. Centrale vejstrækninger og overgangen fra Bidstrup er meget trafikerede. Parkeringspladsen ved Gyldenløveshøj er lige udvidet til det dobbelte, men den er altid besat.
- Vi er bekymrede for opformering og spredning af barkbiller, som potentielt kan true sundheden og stabiliteten i vores produktionsskov. Vi har meget store vedmasser stående tæt på naturnationalparken og ønsker at beskytte dem.

Fyn

Der er også bekymring på Fyn, hvor de har dårlige erfaringer. Erfaringen fra Natura 2000, Ø Havsstien og nu det kommende Geopark Syd-fyn – er at de alle har afledte negative effekter også på de naboer som man påstår ikke bliver berørt.

Og så en kommentar fra en lodsejer omkring allerede vedtagne **Fussingø**

Biodiversitet og beskyttelsen af vores naturværdier burde være en folkesag, men det er blevet et hadeobjekt, skabt af nogle mennesker, der aldrig selv kommer i skoven. Det er hegnet, der gør folk vrede, og i Fussingø er lokalbefolkningen virkelig VREDE. De færreste har noget imod et biodiversitetsprojekt, men ingen kan forstå, at det skal betyde, at man hegner menneskene, naturen og

de vilde dyr UDE af skoven og fylder den op med udsatte dyr. De ikke hjemmehørende træer skal fjernes, mens man udsætter ikke-hjemmehørende dyr til at pleje det hjemmehørende...

Med venlig hilsen

Ditte Galsgård

Politisk konsulent, Cand. silv.

Erhvervspolitisk Afdeling

Dansk Skovforening (Danish Forest Association)

Amalievej 20, 1875 Frederiksberg C, Danmark

Web: www.skovforeningen.dk | [Facebook](#) | [Twitter](#)

Direkte:

Mobil: 2611 7517

E-mail: dg@skovforeningen.dk